

KOSTANJEVIŠKE NOVICE

Glasilo občine Kostanjevica na Krki • Brezplačni izvod • Avgust 2008 • Številka 37

PROMOCIJA KOSTANJEVICE NA KRKI V FRANCOSEM LYONU str.4

OBČINSKA PRIZNANJA KOSTANJEVICE NA KRKI str.6

INTERVJU: ŽUPAN MOJMIR PUSTOSLEMŠEK str.8

FORMA VIVA 2008 str.12

FESTIVAL NOSTER NOSTRI str.22

ETNOLOGI V POLETNI KOSTANJEVICI str.25

DOBRODELNI KOLESARSKI MARATON IN INTERVJU Z VELEPOSLANIKOM ZDA str.31

Foto: Uroš Abram

Foto: Matej Jordan

Uroče poletje v Kostanjevici se že nagiba v svojo drugo polovico in pred nami je nova številka Novic.

Zgodovinski viri pravijo, da je 16. avgusta leta 1252 koroški vojvoda Bernhard Spanheim Kostanjevici podelil mestne pravice. Verjetno je bil takrat to zelo velik in pomemben dogodek, praznik. Zgodovina je velikokrat pokazala veliko vrednost tega dejanja in zato je zagotovo prav, da naša mlada občina na ta dan praznuje svoj praznik. Letos prvič. Praznovanja so mejniki, v katerih se oziramo na vse, kar smo dosegli, narekujejo pa se nam že tudi novi cilji. Lahko bi rekli, da Kostanjevica praznuje svoj prvi rojstni dan. Ko praznuje prvi rojstni dan otrok, se veselimo njegovega praznika, malokdo pa ob tem pomisli, kako veliko je v tem letu dosegel – postal je del življenja v svoji okolici, shodil ... Četudi je ta otrok še vedno na nek način nemočen, ti prvi dosežki predstavljajo močan temelj njegovi prihodnosti. Ob prvem praznovanju se tudi mlada občina težko hvali z velikimi rezultati, a postoriti je bilo potrebno toliko vsega, da je »vstala« in shodila ter se polnopravno vključila v življenje v naši deželi. Prvi koraki so narejeni, izzivov, potreb in priložnosti pa je še veliko in gotovo se bomo ob vsakem občinskem prazniku v prihodnosti lahko pohvalili s še večjimi in vidnejšimi dosežki.

V tej številki Kostanjeviških novic beležimo dogodke, ki bodo v našem spominu gotovo ostali ohranjeni dlje kot vsi prehitro leteči dnevni dogodki današnjega časa: Kostanjevica je polepšana s tremi novimi skulpturami, ki so jih ustvarili umetniki na Forma vivi, društvo Flokart je z organizacijo festivala Noster Nostri poživilo poletne večere v kraju, izvirne lokacije na katerih smo se srečevali, so nas ponovno opomnile, koliko lepih skritih kotičkov je še v našem kraju, etnologi so v mnogih razgovorih z našimi občani, kateri še ohranjajo preteklost v svojih spominih, zabeležili nekaj teh zgodb, da jih ne bi izbrisalo neurje modernega časa.

Gotovo je še veliko vsebin, o katerih bi želeli brati v tem časopisu, a gredo mimo nas, ki jih zapisujemo. Zato vas vabimo, da se oglasite.

Čestitamo ob prazniku.

• Alenka Žugič Jakovina

OBVESTILO O ZAPORI CESTE

Obveščamo vas, da se bo v času med 04.08. in 31.12.2008 izvajala rekonstrukcija vozišča z izgradnjo fekalne kanalizacije na lokalni cesti LC 191221 Kostanjevica na Krki – Črneča vas – Vrbje – Prušnja vas v GLOBOČICAH.

Dela bomo izvajala ob popolni zapori navedenega odseka lokalne ceste od km 0.530 do km 0.860 t.j. v dolžini 330 metrov. Zapora ceste bo 24 ur na dan.

V skladu z elaboratomčasne prometne ureditve št. 01-TS-DP/56-08 z dne 28.07.2008 bo v času popolne zapore navedenega odseka lokalne ceste LC 191221 obvoz urejen iz smeri Kostanjevice na Krki po javni poti JP 693251 Globočice – Slinovce do Slinovc, naprej po javni poti Slinovce – Zajčke, nato po lokalni cesti LC 191221 Kostanjevica na Krki – Črneča vas – Vrbje – Prušnja vas do Globočic in obratno.

Stanovalcem Globočic bo omogočen dostop do domov skladno z dogovorom z izvajalcem vezano na situacijo na gradbišču.

Za razumevanje se zahvaljujemo.

POROČILO O DELU OBČINSKEGA SVETA

Občinski svet se je 3.7. sestal na 19. redni seji in obravnaval Program dela gospodarske javne službe za območje občine Kostanjevica na Krki za leto 2008, predlog sklepa o nadomestitvi amortizacije pri izvajanju gospodarskih javnih služb za leto 2007 in Predlog Odloka o zaključnem računu proračuna Občine Kostanjevica na Krki za leto 2007.

V nadaljevanju seje so svetniki sprejeli naslednje sklepe:

- Sklep o plačevanju dela nadomestila za omejeno rabo prostora po 11. členu Uredbe o merilih za določitev višine nadomestila zaradi omejene rabe prostora na območju jedrskega objekta (Uradni list RS št. 134/03 in 103/09) s strani Občine Krško za Občino Kostanjevica na Krki;
- Sklep o izdaji soglasja k sistemizaciji delovnih mest v Vrtcu pri OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki;
- Sklep o določitvi programov v Vrtcu pri OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki;
- Sklep o uvedbi programa angleškega jezika v prvi triadi osnovne šole;
- Program dodatne prodaje (zamenjave) občinskega stvarnega premoženja Občine Kostanjevica na Krki;

5.8. se je občinski svet sestal na 6. izredni seji. Občinski svetniki so sprejeli sklep o podelitvi občinskih priznanj za leto 2008.

REFERENDUM O POKRAJINAH

Pokrajine, njihovo število in meje so velika tema mnogih političnih razprav. O predlogu pokrajinskega zemljevida s 13 pokrajinami (12 pokrajin in Ljubljana) smo se volivci odločali na posvetovalnem referendumu 22. junija, ki bo verjetno ostal v spominu po rekordno nizki udeležbi, saj se ga je udeležilo le slabih 11% volilnih upravičencev.

Kostanjevica spada v 7. referendumsko območje, ki vključuje še občine Brežice, Krško, Radeče in Sevnica.

Referendumsko vprašanje se je glasilo:

»Ali ste za to, da se v skladu s 143. členom Ustave Republike Slovenije ustanovi Posavska pokrajina, ki bo obsegala naslednje občine: Brežice, Kostanjevica na Krki, Krško, Radeče, Sevnica?«

V Kostanjeviški občini je v volilni imenik vpisano 2159 volivcev. Volilna udeležba je bila 17,88 %, glasovanja se je udeležilo 386 volivcev. Med oddanimi glasovnicami je bilo 6 neveljavnih, za je glasovalo 258 volivcev (66,83%), proti pa 122 ali 31,60% Kostanjevičanov.

Po podatkih državne volilne komisije je v celotnem 7. referendumskem območju za Posavsko pokrajino glasovalo 79,70 odstotkov volivcev in volivk, ki so se udeležili referenduma. Najvišjo podporo je pokrajina Posavje dobila v občini Krško, kjer je zanjo glasovalo skoraj 87 odstotkov volivcev.

• Alenka Žugič Jakovina

PROMOCIJA KOSTANJEVICE NA KRKI V FRANCOSKEM LYONU

Regija Posavje se je v času od 6. do 8. junija 2008 v sklopu predstavitve Slovenije ob predsedovanju EU predstavila na mednarodni turistični prireditvi v francoskem mestu Lyon na trgu Bellecour na 65 m² površine. Celoten projekt predstavitve Slovenije je ob pomoči konzulata republike Slovenije v Saint-Etienne v Franciji vodilo društvo ART ŠPL iz Kostanjka, pri promociji pa so sodelovali ponudniki turističnih produktov iz regije Posavje, posamezna društva, organizacije, podjetja in Slovenska turistična organizacija.

Pri projektu je aktivno sodelovala tudi občina Kostanjevica na Krki, skupaj s posameznimi ponudniki, in sicer Galerijo Božidar Jakac z Info točko, Kostanjeviško jamo, Gostilno Žolnir in Turistično kmetijo Colarič.

Prvi dan je bil namenjen predvsem srečanju med ambasadorji, konzularnimi predstavniki in visokimi predstavniki političnega in ekonomskega življenja v Lyonu in drugih večjih mestih v pokrajini Rhone-Alpes. Slovenija kot častni gost je sprejela 54 konzulov akreditiranih v Franciji oziroma pokrajini Rhone-Alpes ter mnogo drugih VIP obiskovalcev. Ti so na stojnici okusili dobrote posavske eno-gastronomske ponudbe (specialitete izdelkov iz krškopoljskega prašiča in posavskega konja, različne vrste kruha, peciva, korejavec, odlična vina vinarjev vinorodne dežele Posavje ...), ter si ogledali kulturno umetniški program *La Slovenie Paysage D Art* pod vodstvom

Lada Jakša in Klarise Jovanovič, kjer so bili združeni elementi magične fotografske podobe slovenske krajine, utrinki turističnih privlačnosti pri posameznih sodelujočih ponudnikih v projektu, z zbranimi detajli likovnih del umetnikov iz Posavja. Zvoki pihalnega orkestra Videm Krško so preplavili ambient medkulturnega druženja ter ponesli slovensko glasbo tudi na paradi po ulicah Lyona.

Naslednja dva dni je bil sejem odprt za širšo javnost. Paviljon Posavja je bil zelo obiskan, saj je bil atraktivno opremljen z različnimi slikovnimi materiali, zemljevidi, zastavami in grbi, tako zunaj kot tudi v sami notranjosti. Obiskovalci razstavnega prostora Posavje so prejeli promocijski material o regiji Posavje in Sloveniji z zemljevidom, vmes pa so jim informatorji predstavili Slovenijo s poudarkom na destinaciji Posavje, kot atraktivni deželi za počitnikovanje ali izlete. V ta namen je bilo posebej oblikovano promocijsko gradivo z navedbo sodelujočih ponudnikov v projektu in prevedeno v francoski jezik.

Destinacija Posavje ima z vso svojo pestrostjo in raznolikostjo bogato turistično ponudbo za različne ciljne skupine gostov, kakršno težko najdemo kje drugje v Evropi, predvsem spontano gostoljubnost in prijaznost. Promocijo regije Posavje v dvomilijonskem mestu Lyon ocenjujemo kot uspešno, projekt pa se nadaljuje z namenom trženja posavsko slovenskih produktov, ki jih bomo še dodelali glede na našo predstavitev in odziv. Konzulat v Saint-Etienne bo naša informacijska točka, saj je tudi prevzel gradivo za nadaljnjo promocijo. Ravno v teh dneh pripravljamo tudi integralne turistične produkte, na podlagi katerih bomo privabljali tamkajšnje prebivalce in tržili našo turistično ponudbo.

• Lea-Marija Colarič-Jakše

Foto: Matjaž Čuk

STRATEGIJA RAZVOJA TURIZMA V OBČINI KOSTANJEVICA NA KRKI

V občini Kostanjevica na Krki potekajo aktivnosti v smislu razvoja občine in posameznih področij, pri čemer bodo potrebne izdelave strategij za področje turizma, kmetijstva in stanovanjskega razvoja. Podjetniškemu centru Krško je bila zaupana naloga izdelave strateškega razvojnega dokumenta z naslovom Strategija razvoja turizma v občini Kostanjevica na Krki. Menimo, da je potrebno takšen dokument načrtovati »od spodaj navzgor«, torej da kreatorji turizma na mikro destinaciji podajo svoja videnja, mišljenja, vizije in morebitne projekte in ne tako, kot je pri nas velikokrat običajno, da neka institucija opredeli razvoj, tem usmeritvam pa morajo potem slediti tisti, ki se s panogo tako ali drugače ukvarjajo.

V Kostanjevici na Krki smo že izvedli nekaj delavnic s ponudniki turističnih produktov, društvi in predstavniki občine. Ker želimo komunicirati z vami, občani Kostanjevice na Krki, da bo dokument čim bolj kompleksen in da bomo vizijo razvoja turizma postavili skupaj, odpiramo nekaj tem za razmislek, vaše odzive in komentarje. Na delavnicah in individualnih pogovorih ste ugotavljali slab položaj te hitro rastoče in najperspektivnejše gospodarske panoge ter izrazili nekaj ovir, pomislekov in dilem ob svojem delu ter nadaljnjem razvoju te panoge tako v slovenskem prostoru kot tudi na lokalnem nivoju, predvsem pa:

- glavnina nezadovoljstva izhaja iz zakonodaje iz naslova turizma, ki je restriktivna (težave se porajajo tudi v gostinski panogi, saj so pogoji za ohranjanje te panoge zahtevni);
- društva, ki delujejo na volonterski ravni, v lokalnih skupnostih igrajo pomembno vlogo, ohranjajo kulturo krajine in izvajajo mnoge aktivnosti; ob organizaciji prireditve morajo pridobiti veliko dovoljenj in elaboratov, cene za to so visoke, društva pa nimajo velikih dotacij oziroma prihodkov;
- posamezne označitve, table oziroma neprometna signalizacija, povezana s turizmom je slaba, ponekod dotrajana, potrebna je tudi vzpostavitev označevanja ulic in pomembnejših objektov;
- primanjkuje ustreznega in celovitega promocijskega gradiva (prospekti, katalogi, turistični vodniki, razglednice, zemljevidi z označbami ponudnikov);
- v Kostanjevici na Krki obstajajo izredno bogate in velike zgodbe, ki jih znajo v tujini zelo dobro podajati in tržiti; takšne zgodbe je potrebno oblikovati, povezati v produkte in prepustiti trženju strokovno usposobljenim lokalnim turističnim vodnikom idr.

Gostje, ki prihajajo na mikro destinacijo Kostanjevice na Krki, se zanimajo poleg že obstoječe turistične ponudbe (Galerija Božidar Jakac, Lamutov likovni salon Galerije Božidar Jakac, Gorjupova zbirka Galerije Božidar Jakac v Osnovni šoli Jožeta Gorjupa, sakralna dediščina, Kostanjeviška jama, Krakovski gozd, mestno jedro, gostinska ponudba ...) še za druge turistične produkte, ki nakazujejo in odpirajo tudi nove projekte.

Foto: Jani Zakšek

TURIZEM

To so:

- postajališča za avtodome, prostor za kampiranje;
- organizirana oblika dejavnosti na reki Krki (kopenje, skoki v vodo, vožnja s čolni, ureditev brodišč, čolnarne, postavitev igral za otroke, klopi, košev za smeti ...);
- produkt zidaniškega turizma ob Podgorjanski vinsko-turistični cesti (zidanice kot pomožni gospodarski objekti bi se preuredile za bivanje gostov v turistične namene – nočitvene kapacitete v naravnem okolju z dodatno ponudbo);
- športno rekreacijski center;
- zdraviliško managerski turizem (nov produkt Term s podeželskim pridihom in tržno nišo, ki bi bila vzporedno tudi podpora ostalim projektom in obstoječi turistični ponudbi);
- alternativne oblike turizma idr.

Turistični sektor je mnenja, da se bo potrebno na mikro destinaciji Kostanjevica na Krki osredotočiti na to, kaj, kje in kako bomo razvijali turistično ponudbo. Osnova je celotna infrastruktura, ki je posledično tudi zadovoljstvo domačinov, vzporedno s tem pa posamezni segmenti turizma. Povezovati bo potrebno posamezne projekte v večje sklope, tudi zaradi prijave na različne razpise (ESSR in druge), katere bi bilo potrebno poenostaviti in prilagoditi pogoje tudi manjšim investitorjem.

Doslej je bila ponudba razdrobljena in nepovezana, projekti individualni, v prihodnje pa se bo potrebno usmeriti na povezovanje, enotno trženje, skupne nastope na sejmih, skupno blagovno znamko, enotno promocijsko gradivo in enotno blagovno znamko v okviru lokalnega destinacijskega managementa, ki ga bo potrebno ustanoviti v prihodnjem obdobju in se povezovati z regionalnim nivojem.

Zato želimo pri prebivalcih občine Kostanjevica na Krki vzbuditi razmišljanja o nadaljnjem razvoju turizma in obstoječih ali potencialnih projektih. Pozivamo vse, ki imate projekte, vključno s parcelnimi številkami, da se oglasite na sedežu Podjetniškega centra Krško, Ckž 46, 8270 Krško, da projekte vnesemo v nastajajoči strateški dokument. Lahko pa nam tudi pišete na e-mail: lea.colaric-jakse@pckrsko.si ali pokličete na tel. št. 07 490 22 21. Lahko pa se tudi dogovorimo za individualni sestanek na sedežu občine Kostanjevica na Krki.

• Lea– Marija Colarič– Jakše

OBČINSKA PRIZNANJA KOSTANJEVICE NA KRKI

Sredi letošnjega junija je bil v Uradnem listu objavljen odlok o občinskih priznanjih naše občine. Ker bodo ob občinskem prazniku ta priznanja prvič podeljena jih tukaj predstavljamo. Priznanja Občine se podeljujejo posameznikom, podjetjem, zavodom, organizacijam in skupnostim ter društvom, ki so s svojim delom pomembno prispevali k prepoznavnosti ter razvoju in ugledu občine in države.

Občina podeljuje 5 vrst priznanj: Opatovo čašo, Ključ mesta Kostanjevica z nazivom Častni meščan, Mestni prstan z nazivom Občan leta, Kostanjeviški zlatnik in Kostanjeviški srebrnik.

Opatovo čašo prejme občan, državljan RS ali tujec za življenjsko delo, ki je bistveno vplivalo na razvoj in napredek Občine. To priznanje s posebno oblikovano listino podeljuje župan.

Ključ mesta Kostanjevica z nazivom Častni meščan se podeljuje osebam, ki imajo posebne zasluge za prepoznavnost, razvoj in napredek občine ter za njeno povezovanje z občinami v Sloveniji in širše ter za izvedene dosežke na raznih področjih družabnega življenja. Tudi to priznanje s posebno oblikovano listino podeljuje župan.

Mestni prstan z nazivom Občan leta s posebno oblikovano listino podeljuje Občinski svet za izjemne prispevke pri promociji in prepoznavnosti Občine.

Kostanjeviški zlatnik podeljuje Občinski svet za dosežene uspehe pri delu ali za dejanja, ki zaslužijo splošno priznanje ali imajo poseben pomen za razvoj občine. Kostanjeviški zlatnik je replika novca, ki so ga kovali v srednjeveški kovnici v Kostanjevici in se podeljuje s posebno oblikovano listino, ki jo podpiše župan.

Kostanjeviški srebrnik podeljuje Občinski svet za enkratne izjemne dosežke pri delu posameznikom, podjetjem, zavodom, organizacijam in skupnostim ter društvom, ki so s svojim delom prispevali k prepoznavnosti, ugledu in razvoju občine. Tudi srebrnik je replika novca, ki so ga kovali v srednjeveški kovnici v Kostanjevici in se podeljuje s posebno oblikovano listino, ki jo podpiše župan.

Pisno utemeljene predloge za podelitev priznanj Občine lahko podajo posamezniki, podjetja, zavodi, društva, stranke ter organi lokalne skupnosti. Priznanja, razen Opatove čaše in Ključa mesta Kostanjevica, se podeljujejo na podlagi razpisa, ki ga objavi Komisija za občinska priznanja, proslave in sodelovanje z občinami. Lahko se podelijo tudi brez razpisa med letom, takrat ko nastopijo razlogi za podelitev priznanja.

Priznanja občine se praviloma podeljujejo na slavnostni seji občinskega sveta ob občinskem prazniku ali ob drugih dogodkih, pomembnih za občino ali dobitnike priznanj. Priznanja Občine izroči župan ali od njega pooblaščen oseba.

Letos bosta podeljeni dve priznanji: Opatova čaša, ki jo bo prejel Lado Smrekar in Kostanjeviški srebrnik Matjažu Krhinu. Nagradjenca in njune zasluge bomo podrobneje predstavili v naslednji številki Novic.

OPATOVA ČAŠA

Narodni muzej v Ljubljani hrani v svoji zbirki steklovine tudi t.i. »Kostanjeviški pokal«. Gre za 27,5 cm visok kozarec kelihaste oblike s plitvo okroglo nogo, na kateri je poleg baročne ornamentike izpisana letnica 1749. Tanko deblo z dvema nodusoma nosi visoko kupo, ki je v spodnjem delu in ob zgornjem robu okrašena z vgravirano baročno motiviko. Med tema dvema pasovoma je v kupo na eni strani vrezana veduta Kostanjeviškega samostana, na drugi strani pa sta v baročni kartuši združena grb samostana in rodbinski grb baronov Taufferer, ki ju povezuje opatova mirta, poveznjena na angelski glavici. Nad njo so začetnice A.A.V.E.Z.L., ki pomenijo »Alexander Abbt Vnd Erzpriester Zu Landstrass« in se nanašajo na kostanjeviškega opata Aleksandra barona Tauffererja (1737– 1760), velikega barokizatorja srednjeveškega samostana. Na nasprotni strani je v kupo vrezana veduta samostanskih poslopij, ki nas tu predvsem zanima. Nad njo je napis: »Herzogl(iches) Gestift Landstrass«, ki določno pove, da gre za upodobitev »vojvodskega samostana Kostanjevica«.

OBČINSKI PRAZNIK

V zvezi z letnico 1749 bi pričakovali, da bo veduta prikazovala samostan že po pravkar izvršenih baročnih predelavah, ki so močno posegle v njegovo zunanjo podobo in katerih podoben je bil ravno opat Aleksander, čigar grb je vrezan v kupo na nasprotni strani. Vendar temu ni tako. Izdelovalec našega pokala, ki je zelo verjetno izhajal iz neke češke steklarske delavnice, očitno še ni imel pri roki risbe ali slike obnovljenega samostana in se je zato moral nasloniti na dobrega pol stoletja starejšo Valvasorjevo grafično predlogo. V kupo vgravirana veduta namreč do potankosti ponavlja risbo samostana, kakor jo poznamo z grafike v XI. Knjigi njegove »Slave« ob geslu »Landstrass/das Kloster« na strani 334. Tako nam torej ta znameniti »kostanjeviški pokal« z vgravirano upodobitvijo samostana ne pove za stavbo zgodovino nič novega. Zanimiv je le toliko, ker se z njim ohranjena starejša likovna dokumentacija o samostanu razširja še na umetelno– obrtno področje, ki je po tehnični plati manj navadno.

• Marijan Zadnikar, Kostanjeviški kloster

MESTNI KLJUČ

Železni ključ, po katerem je bila izdelana povečana replika, izhaja iz zgodnjegotskega obdobja, ko so bili tudi Spanheimi na svojem višku. Ima še prvine romanike, ki so izrazite v bradi, medtem ko je ročaj okrogle oblike že gotsko oblikovan. Slučajno je bil najden z novci vojvode Bernarda Speinheimskega in je s pomočjo le –teh tudi časovno postavljen v obdobje okoli leta 1215. Mestni ključ v preteklosti ni služil zgolj svojemu praktičnemu namenu, ampak je bil po izgubljeni bitki izraz pokornosti ter predaje mesta zmagovalcu. Včasih pa je bil dan tudi visokemu in pomembnemu gostu kot simbol spoštovanja meščanov. Zadnji namen je še danes prisoten kot izraz globokega občudovanja.

KOSTANJEVIŠKI NOVCI IZ SREDNJEVEŠKE KOVNICE KOSTANJEVICA (LANDSTRASS – LANDESTROST)

Koroški vojvode Speinheimi, ki so vojvodski naziv leta 1122 podedovali po izumrtju družine Eppenstein, so po letu 1173 izgudili boj za mejno grofijo Istra. Od takrat so preselili vsa svoja politična, ozemeljska in gospodarska prizadevanja na Kranjsko. Zato je tudi vojvoda Bernard II. (1202 – 1256) v Kostanjevici na Krki (Landstrass), ki jo je rodbina pridobila v posest leta 1143/44, odprl kovnico sočasno kot v Ljubljani, upravnem in političnem središču vojvodine in rodbine Speinheimov. Iz naselbine so koroški Speinheimi uspeli narediti uspešno trgovsko in prometno središče ter mejno postojanko Slovenske marke, ki si je že kmalu pod Bernardom pridobila trške in nato še mestne pravice.

Ustanovitev kovnice lahko povežemo z intenzivno politično dejavnostjo vojvode Bernarda II. Speinheimeskega na začetku njegove oblasti. Najnovejše raziskave kažejo na krajše začetno kovanje, morda že leta 1205. Ponovni zagon kovničarskega obrata je sledil sredi leta 1216. Kostanjeviški kovi so bili izredno uspešni in množični izvozni proizvod do leta 1241, ko so Mongoli vpadli na Ogrsko.

Po tem sta v Kostanjevici kovala še vojvoda Ulrik III. Speinheimski (1256 – 1269) in po osvojitvi Kranjske češki kralj Otokar II. Přemysl (1270 – 1276), s katerim se je končalo tudi približno sedemdesetletno delovanje ene najuspešnejših kovnic, ki so delovale na ozemlju današnje Republike Slovenije.

Pričujoči novci, ki ga hrani in čuva Numizmatični kabinet Narodnega muzeja Slovenije, izhaja iz emisije kovanja novcev vojvode Bernarda II. Speinheimeskega. Kovan je bil po letu 1216. Na prednji strani (aver) je lev, obrnjen v levo. V desni šapi drži križ, ob robu je zapisano ime kovnice LANDESTROSN. Na zadnji strani (rever) sta dve gologlavi poprsji nad zidom, med njima pa je palma.

»TAK TEMPO DELA SEM PRIČAKOVAL, NISEM PA PRIČAKOVAL TAKŠNE NEUČAKANOSTI NEKATERIH.« MOJMIR

Občina Kostanjevica na Krki prvič praznuje občinski praznik. Z njim se ne spominja le preteklosti, ko je bila 16. avgusta 1252 v Judenburških listinah prvič omenjena kot mesto, pač pa se ob prazniku ozira tudi v prihodnost. O tem in še o čem smo se pogovarjali z županom občine Mojmirom Pustoslemškom.

PUSTOSLEMŠEK, ŽUPAN

Kostanjevica je danes vse bližje obvoznici, čeprav je gradbišče kar nekaj mesecev kljub lepemu vremenu mirovalo in so napovedi države otvoritev odmikale v naslednje desetletje. Kdaj bo tranzitni promet stekel mimo starega mestnega jedra?

Obvoznica je za občino Kostanjevica na Krki projekt desetletja, če ne celo projekt stoletja, saj se je o njej glasno govorilo in jo celo načrtovalo že pred drugo svetovno vojno. A ker je glavni investitor država, ta z denarjem določa dinamiko del. Lani je bilo za gradnjo mostu porabljenih več kot 2,3 milijona evrov, od tega je občina kot soinvestitor prispevala 275 tisoč. Letos je po planu Direkcije RS za ceste predvidenih še 900 tisoč evrov, občina pa bo morala drugo leto prispevati nekaj čez 700 tisoč evrov. Sedaj na mostu delajo pločnike in ograjo, na direkciji pa so obljubili, da bo letos most v celoti končan, tudi z asfaltno prevleko, krožišče pa le v makadamski izvedbi, a naj bi promet kljub temu spustili čez, s čimer bi se cestišče utrdilo. Upam, da bomo v naslednjem letu obvoznico končali, gre pa za projekt, ki je vreden več kot 6 milijonov evrov.

Slišati je bilo očitke, da se gradnja obvoznice tudi zato toliko časa vleče, ker je občinska uprava premalo agresivna, da se ne poslužuje lobiranja in da bi bila lahko z večjimi pritiski na odgovorne obvoznica že narejena.

V tem primeru ne moreš biti agresiven. Res nisem v nobeni politični stranki, kar bi morda v kakšnem primeru pomagalo, a sprejet državni proračun kaže, da sta v njem zajeta tudi oba največja projekta občine, tako obvoznica kot ureditev Prekope. To sta projekta državnega pomena. Se pa plani popravljajo z rebalansom, tako da se lahko zgodi marsikaj pri že načrtovanih državnih projektih, tudi na račun gradnje savskih elektrarn, ki so v prvem planu države.

Drugo leto bo morala občina za obvoznico plačati 700 tisoč evrov. Kredita zaradi nesprejete delitvene bilance še ne morete najeti, ne?

Ta znesek me močno skrbi, ker ne vem, kje bomo dobili denar. Če bomo sprejeli delitveno bilanco, bomo lahko najeli kredit, sicer pa bo treba najti drugo rešitev. Morda se bomo morali odpovedati kakšnemu drugemu projektu, da plačamo to našo obveznost.

Kako daleč ste do sprejetja delitvene bilance?

Sedaj je delitvena bilanca v pravni presoji, v kratkem naj bi bila izredna seja občinskega sveta, sledila pa bodo še nova pogajanja, seveda če bo volja tako na eni kot drugi strani. Mislim, da bi Kostanjevica iz nekaterih stvari še lahko kaj iztržila. Za odla-

ganje radioaktivnih odpadkov je nesporen del rente, medtem ko je prvotna renta zaradi NEK objekta stvar pogajanj.

Kdaj bi bila torej lahko sprejeta?

Vedno sem bil optimist, da bi bila lahko kmalu, a to ne gre tako hitro. Pred koncem leta gotovo ne bo. Hkrati pa je na drugi strani pogajalske mize tudi drugi občinski svet, ki prav tako brani svoje interese.

V občini se izvaja 14 večjih investicij, ki so vredne kar 6 celih občinskih proračunov. Velik zalogaj za tako malo občino.

Letos gre v obnovo zdravstveni dom. Prekopa je sicer projekt državnega pomena, ki je zajet tudi v državnem proračunu, predvsem cesta in infrastruktura ob cesti, vse ostalo, vključno s čistilno napravo in vso infrastrukturo ob cesti, pa mora urediti občina. Letos je za Prekopo v državnem proračunu namenjenih le 10 tisoč evrov za projekte, drugo leto 470 tisoč evrov, v letu 2010 992 tisoč evrov, leta 2011 pa 1,270 tisoč evrov.

INTERVJU

Za obrtno cono projektant Savaprojekt izdeluje projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja. Sprejeti zazidalni načrt je predvidel majhne obrtne objekte, sedaj pa se pojavljajo interesi, ki bi imeli manjšo industrijo, ki potrebuje večje objekte. Potrebno bo razširiti tudi križišče pri Žolnirju.

Rekonstrukcija ceste Črneča vas – Vrbje pa je po moji oceni neupravičeno izpadla iz razpisa za obmejna področja. Tako tam verjetno letos še ne bo asfalta.

Prvi del Gorjanske ceste do slinovškega križišča je pred zaključkom. Ta naložba je potekala po dopolnjenem projektu, čeprav je bila predvidena rekonstrukcija že leta 2005, a takrat brez infrastrukture. Lani smo projekt dopolnili z vso kanalizacijo in vodovodom, zaradi dotrajanosti pa smo zamenjali še vso javno električno napeljavo.

Letos je predvidena adaptacija prostorov pod Lamutovim likovnim salonom za Turistično informativni center, hkrati pa se dogovarjamo z župnijo, da bi vzeli v najem celotno stavbo. Morda bi lahko razmišljali celo o odkupu celega objekta, saj gre za elitni prostor, ki bi bil zelo primeren za občino.

Tu so še tako imenovani ostali projekti: športno rekreacijski center, rešiti moramo vodne vire in izboljšati kakovost vode ter urediti odpadne vode, prav tako komunalno urediti naselja. Radi bi knjižnico preselili v primerno urejene prostore pošte, s čimer bi občinska uprava reševala sedanjo utesnjenost.

V zadnjem letu ste prodali precej občinskega premoženja. Se bojite očitkov, da ste razprodajali premoženje?

Gre za parcele v obrtni in v stanovanjski coni na Ljubljanski cesti. Očitki so možni, a enkrat je treba tudi to storiti, posebno še, ker ima Kostanjevica velike potrebe po gradnji.

Sedaj je odprtih precej projektov. Kaže to na mačehovski odnos prejšnje občine?

Verjetno tudi malo. Gorjanska cesta bi bila lahko že zdavnaj narejena, tudi obvoznica bi se lahko začela graditi prej. Gotovo bi bil lahko še kak projekt končan prej.

Dobivate očitke, da se preveč vlaga v ceste, premalo v razvoj, v turizem ...

Ljudje največkrat sprašujejo, kaj pa je s turizmom. A občina ne zagotavlja neposredno razvoja turizma, občina zagotavlja le pogoje za njegov razvoj. V Sloveniji je kup primerov različnih reševanj poteka turističnega razvoja po občinah. Če bi bil kateri idealen, bi ga vsi prevzeli, a vsak rešuje po svojih vidikih in prepričan sem, da tudi naš ni tako slab, kot mislimo. Pri nas bo šel bodoči razvoj občine gotovo v smeri turistično kulturne ponudbe, a najprej moramo imeti pogoje za to, normalne ceste, pločnike ... Tudi ni res, da se nič ne dogaja, saj občina sofinancira društva, ki so turistično usmerjena: športna, kulturna, Prforcenhaus ... nekaj pa bodo morali ljudje tudi sami narediti.

Kakšne so možnosti za stanovanjsko gradnjo?

Sedaj sta individualni gradnji namenjeni dve območji, na Ljubljanski cesti, kjer je 28 parcel, nekaj jih je na Slinovcah, po urbanističnem načrtu pa je 15 zazidalnih parcel tudi na otoku. A tu je zadeva problematična, ker so v glavnem privatne parcele, ki jih bo treba slej ko prej obdavčiti, da bi morda na tak način spodbudili gradnjo. Je pa treba tu graditi pod določenimi pogoji, ki jih predvideva veljavni urbanistični načrt.

Kdaj lahko pričakujemo spremembe občinskega prostorskega plana?

Analiza trenutnega stanja je narejena, prav tako so vložene pobude, ki so vrisane v karto. Po počitnicah se bomo morali temeljito lotiti tudi tega projekta, pri katerem moramo upoštevati tri strategije: turistični razvoj, kmetijski razvoj in stanovanjsko gradnjo. Seveda bo potrebna pred sprejemom še javna obravnavna in potrditev na ministrstvo za okolje in prostor. Do oktobra naslednjega leta mora biti načrt narejen in sprejet.

Nekdaj ponos Kostanjevice – kulturni dom še vedno kaže sila klavarno podobo. Se je zadeva že premaknila z mrtve točke?

Z novim najemnikom smo se dobili dvakrat in ta želi, da bi občina tožbo umaknila. V tožbo smo šli, ker smo ugotovili, da je bil objekt z zemljišči vred leta 1956 nepravilno prenesen na sektor kmetijstva. Takrat je res obstajal zakon o prenosu splošnega ljudskega premoženja na kmetijske organizacije, a ta je dovoljeval le objektom oziroma zemljiščem, ki so se uporabljali v kmetijske namene. Kulturni dom pa se nikoli ni uporabljal za kmetijske namene, pač pa za kulturno dejavnost. Zato temu najemu ugovarjamo.

Župan ste eno leto in pol. Ste pričakovali tak tempo dela?

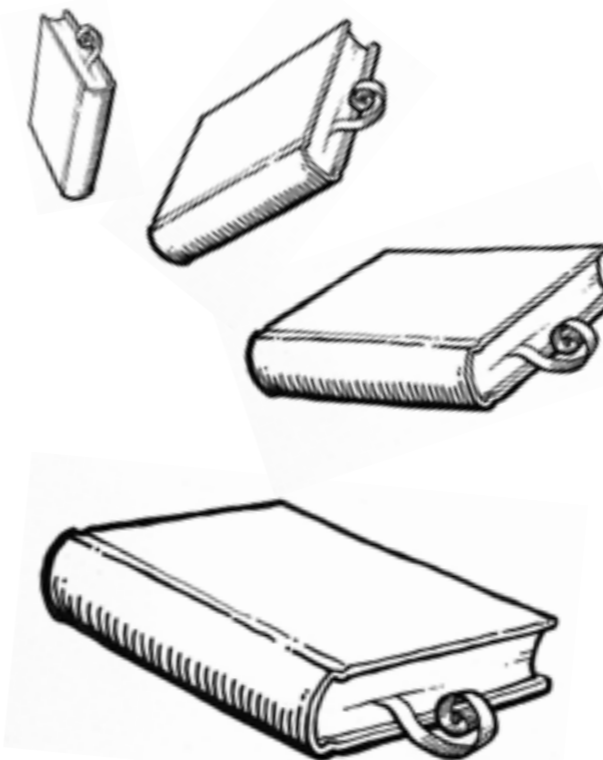
Seveda sem ga pričakoval, nisem pa pričakoval, da so ljudje tako neučakani. Vsak vidi le, da se nič ne dogaja, kar ni res, drugič, da se dogaja počasi, kar spet ni res, hkrati pa s prstom kažejo, kaj vse bi bilo še treba storiti. Vsaka zadeva mora zoreti nekaj časa, mi pa s proračunom, ki ga dobimo od države, ne moremo veliko narediti. Naš proračun, ki je velik okoli 1,5 milijona evrov, prispeva za družbene dejavnosti okoli 900 tisoč evrov, razlika pa ostane za druge potrebe, vključno za investicije.

Boste še kandidirali?

Ne, pred dvema letoma sem kandidiral, a ne iz potreb, pač pa zato, da pomagam Kostanjevici, da bi dela v občini čim prej stekla. A začetek je vedno težak. Vse druge občine, ki so na novo nastale, so potrebovale skoraj cel mandat, da so začele normalno delovati. Že za formalno formiranje občinske uprave je potrebnega kar pol leta, potem pa je potreben še čas, da se ljudje vpeljejo v delo. Vse to vzame svoj čas, zato upam, da bo mojemu nasledniku veliko lažje.

• Tanja Jakše Gazvoda

POLETNO BRANJE

ZGODBE IZ KNJIŽNICE – LITERARNI NATEČAJ

Je knjižnica prostor, kjer se je prijetno družiti? Ste se v knjižnici morda zaljubili? Ste odkrili knjigo, ki vas je spremenila? Vam je recept iz knjige pomagal, da ste očarali goste doma na večerji? Vam je internet pomagal do daljših korakov v svet?

ZAUPAJTE NAM SVOJO ZGODBO IZ KNJIŽNICE!

Lahko je tudi domišljajska.

K sodelovanju so vabljeni vse generacije. Vsebina žanrsko ni omejena. Zajemite jo v največ 6000 znakih brez presledkov (dve tipkani strani) in jo posredujte v elektronski obliki na naslov renata@knjiznica-krsko.si do 6. oktobra 2008. V elektronskem pismu navedite svoje podatke (ime in priimek, naslov, telefonska številka), naslov zgodbe in psevdonom. Zgodbo, ki jo boste pripeli v priponko, pa podpišite le s psevdonom. Če nimate možnosti elektronske oddaje zgodbe, jo lahko izročite v pisemski ovojnici Alenki osebno v knjižnici. Skupaj bomo naredili nadaljnje korake.

Zgodbe bo prebrala strokovna komisija in izbrala najboljše, ki bodo nagrajene s knjižnimi nagradami. Razglasitev bo 20. novembra, na Dan slovenskih splošnih knjižnic. Najboljše zgodbe bodo izšle tudi v knjigi, ki bo izšla na Svetovni dan knjige, 23. aprila 2009.

• Alenka Žugič Jakovina

KNJIŽNICA

ZGODOVINA SVETA V ŠESTIH KOZARCIIH

Tom Standage
Študentska založba, 2008
289 strani

V dolgi zgodovini Zemlje se šele zadnjih deset tisoč let pojavljajo tudi druge pijače, ki so izzvale siceršnjo premoč vode. Pijače so tesneje povezane s potekom zgodovine in na razvoj človeštva vplivajo močnejše, kot je običajno prepoznano, pravi Tom Standage v tej poljudno napisani knjigi, kjer zgodovino sveta spoznavamo iz osvežilno tekoče perspektive.

Pijače so uporabljali kot plačilno sredstvo, spremljale so verske obrede, bile so uporabljene kot politični simboli, postale pa so tudi vir filozofske in umetniške inspiracije. Nekatere pijače so služile poudarjanju moči in statusa elit, druge pa podjarmljenju ali obvladovanju zatiranih. S pijačami proslavljamo rojstva, spominjamo se smrti, kujemo in krepimo družbene naveze, sklepamo posle in podpisujemo pogodbe, si ostrimo čute ali pa poneumljamo misli. Pijače so bodisi zdravilo, ki rešuje življenje, ali pa smrtonosni strup.

Šestih pijač, ki jih opisuje: pivo, vino, žganje, kava, čaj in kokakola, po prebiranju te knjige gotovo ne boste več videli enako.

Osvežilna knjiga za vroče poletne dni!

EVALD FLISAR: POTOVANJE PREDALEČ

»Dejanje je smiselno šele takrat, ko veš, da potuješ v pravilno smer, če greš v napačno predaleč, se ne moreš več vrniti.«

Potovanje predaleč je roman o moškem, ki beži pred dušo iz praznujočim materializmom Zahoda v Indijo, kjer želi ponovno vzpostaviti ravnovesje med dušo in telesom. Potovanje se sprevrže v iskanje starega učitelja Joganande, ki mu je nekoč že pomagal iz podobne zagate, pri tem mu pomaga mlada Indijka Sumitra. Skupaj z njo ugotovi, da pravzaprav ne hodi v pravo smer, saj ni stari učitelj tisto, kar potrebuje za »ozdravitev«, ampak odgovor na vprašanje: »Kdo sem?«. Odgovor, ki ga roman ponuja je: Večni iskalec. Marko Polo, ki je v vsakem izmed nas.

»Vsak od nas mora postati svoj Marko Polo in potovati do skrajnih, še komaj verjetnih meja neskončne prostranosti v duši.« Potovanje glavnega lika torej spremljajo različna razmišljanja, ta se prepletajo z igro »Predstavljam si«, ki odpira vprašanje: kateri svet je bolj resničen, ta, ki ga sanjam, ali ta, v katerem sanjam?

• Metka Kuhar

FORMA VIVA

Forma viva 2008 je za nami. Mesec dni so tu ustvarjali Klaus Grosskopf iz Nemčije, Samo Škoberne, Slovenec, ki prav tako živi v Nemčiji in Polona Demšar iz Ljubljane. Tri skulpture, ki so jih umetniki izdelali, bodo oplemenitile mestno jedro. Škobernetov Puls vital vas bo pozdravljala, ko boste vstopali iz Krške smeri, Divji kostanj Polone Demšar je nov kamen v mozaiku parka skulptur okrog Osnovne šole Jožeta Gorjupa, Hommage Grosskopfa pa bo pred kostanjeviškimi pokopališčem spomin na vse preminule. Ker je bilo te dni mnogo govora o umetnikih in skulpturah, vam posredujemo intervju s kiparko Polono Demšar.

Polona, kaj te je prineslo na Forma vivo, kako si prišla sem?
Bila sem še srednješolka, ko sva se z akademsko kiparko Dragico Čadež – Lapajne nekoč ustavili v Kostanjevici, v Galeriji Božidar Jakac. Medtem, ko se je Dragica pomenkovala z zaposlenimi, sem si sama ogledovala skulpture Forme vive na galerijskih vrtovih. Že takrat sem bila očarana, tako nad skulpturami kot tudi nad krajino, v katero so umeščene. Priznam tudi, da sem si že ob tistem prvem stiku močno zaželela, da bi bila nekoč tudi sama del tega, čeprav je bilo to še pred začetkom moje kiparske poti.

Želja se je torej obdržala do konca akademije?

Akademski kipar Dušan Tršar, ki je bil moj profesor na akademiji, je utrl ponovno povezavo s Kostanjevico. Prav on me je namreč vzbudil k prijavi na Forma vivo. Prijavila sem se sicer že lani in letos junija prejela obvestilo, da sem sprejeta. Čeprav je povabilo prišlo pozno, sem ga bila izredno vesela in nemudoma odpovedala že obstoječe počitniške načrte za julij.

Kolikor mi je znano, se je tudi tvoj oče, akademski kipar Tone Demšar, nekoč udeležil Forme vive ...

Ja, leta 1976. Posebej zanimivo se mi zdi naključje, da je bil ob svoji udeležbi star 29 let, prav toliko kot jaz zdaj. Imel je izredno lepe spomine na Kostanjevico, tu je bival cele tri mesece.

Je to, da si se na letošnji Forma vivi odločila izdelati kostanj, kaj povezano s Kostanjevico?

Želela sem ustvariti nekaj, kar bi se povezovalo s tem prostorom, Kostanjevico. Tako sem se odločila, da izdelam obliko kostanja kot krajevni simbol. Šele pozneje sem spoznala, da obstajajo tudi drugačne teorije o izvoru imena Kostanjevica, a upam, da je tudi v moji nekaj resnice. Še posebej, če upoštevamo, da se mnogo naselij v neposredni okolici Kostanjevice imenuje po drevesih.

Si se že pred tem preizkušala v lesu?

Nekajkrat. Leta 2000, na študentskem simpoziju v Zlinu na Češkem. Na voljo so nam dali park, ki ga je bilo treba napolniti s skulpturami. Že takrat so se v mojem kiparstvu pojavljale okrogle in mehke oblike. V parku sem našla vrtačo in na njeno dno postavila lesene bunke različnih velikosti. S kostanjem kot materialom pa sem imela opravka v Celjskem mestnem parku leta 2002. Posekali so kostanje in Občina Celje je organizirala študentsko kolonijo v lesu. Takrat sem izdelala skulpturo iz več ravnih plohov, ki so od znotraj tvorili okrogel, a izpraznjen volumen. Nastal je objekt »V objemu kostanjev«.

Kako bi primerjala izkušnjo Forme vive z drugimi kiparskimi simpoziji, na katerih si sodelovala?

Forma viva v Kostanjevici je zagotovo eden izmed najbolj izvedenih simpozijev sploh. Kvalitetna organizacija in profesionalizem sta vidna tako rekoč skozi celoten potek simpozija: od količine lesa, ki jo dobimo v uporabo, pomoči ter orodij, pa vse do končne postavitve skulptur, ki je izpeljana z vsemi potrebnimi napravami in brez zamud. Takoj ko sem končala z delom na svoji skulpturi, se je na dvorišču galerije znašel Marjan Gal s svojim dvigalom, na primer. Redko naletiš na tak odnos.

V svojem dosedanjem kiparskem udejstvovanju si spoznavala različne materiale, med drugim tudi steklo ...

Po diplomi iz kiparstva sem se odločila za specialko, vendar

2008

študija nisem hotela nadaljevati na kiparstvu. Želela sem si izziva na novem področju, v katerega bi vendarle vnesla elemente starega. Tako sem se odločila za oblikovanje stekla, ki sem ga pravzaprav dojela kot kiparstvo v steklu.

S steklom si se predstavila tudi na razstavi v ljubljanski Mestni galeriji.

Razstava, ki je bila hkrati tudi moj magistrski projekt, je združevala več medijev hkrati: fotografijo, kiparstvo in steklo. V teh treh pojmihi so zajete vse najpomembnejše dotedanje izkušnje, pa tudi strasti.

Četudi v novem mediju, si se tudi na tej razstavi ukvarjala z avtopotretom.

Avtopotret je rdeča nit, ki se vleče že od srednje šole (Srednja šola za oblikovanje in fotografijo, smer fotografija, op.a.) dalje. Z vstopom na akademijo se je avtopotret iz področja fotografije preselil v kiparstvo, kjer je – tudi zavoljo osebnega zorenja – dobival kompleksnejši, psihološki pridih. Tudi ne gre samo za podobo obraza – v avtopotret vključujem celo telo. Včasih obraz celo manjka.

Občutek imam, da avtopotret pri tebi ni podoba, je proces.

Točno tako. Pripravljena sem potrpeti marsikaj, da uresničim zamisel avtoportreta, kakršno si zadam. Avtoportrete izdelujem v naravni velikosti, v razmerju 1:1. To je z nekaterimi materiali sicer lahko doseči, z drugimi pa izjemno težko. Bila sem še na akademiji, ko sem se odločila za izdelavo avtoportreta v kovinski žici. Predstavljaj si: kot bi si ovila telo z žico in izginila v njej, da bi ostala samo silhueta. Razmišljala sem, kako naj to izvedem. Lahko bi izdelala lutko po svojem modelu ter jo ovila. To bi bila ugodna rešitev, neboleča in varna, a odločila sem se za težjo pot. Želela sem, da bo konstrukcija izid procesa, v katerem sem bila predhodno udeležena s svojim telesom in duhom. Kolega iz akademije mi je ovil telo s tanko žico ter vsak »kolobar« posebej prerezal s kotno brusilko. Vseh kolobarjev je bilo približno tristo. Vsakega novega reza me je bilo močno

Foto: Uroš Abram

FORMA VIVA

strah, a hkrati mi ni preostalo drugega, kot da se prepustim in zaupam. Vse skupaj je trajalo sedem ur. Na koncu sem vsak kolobar posebej zvarila nazaj ter jih sestavila v silhueto.

Telesna izkušnja s steklom je bila najbrž drugačna.

Ker s tedanjo mentorico nisva našli skupnega jezika glede vlivanja telesa v steklo, sem se naposled odločila, da steklo združim z eno svojih prvih ljubezni – fotografijo. Tako so nastale fotografije na steklo, ki so me vrnilo na sam zgodovinski začetek medija. Fotografirana sem v značilnem položaju: z rokami ob telesu, gola, zaprtih oči. Ta položaj me v moji umetnosti spremlja že vseskozi, v njem se počutim najbližje sebi.

Torej vsaj ni bilo boleče?

Tokrat sicer ni šlo za fizično nevarnost, a kljub temu je bila izkušnja močna, pointimljena, boleča v psihološkem pomenu besede. Če je šlo pri železu za nemoč in zaupanje, se je pri fotografiji izpostavila »grožnja« fotografovega pogleda. Morala sem zapreti oči, da bi pozabila, da me kdo opazuje. Ustvarjanje je proces, v katerem se z vsakim novim materialom izpostavi nov aspekt.

Tvoja dela veljajo za izjemno avtorska, avtonomna.

Težim k čim večji neodvisnosti v ustvarjalnem procesu. To v praksi pomeni, da ne maram klicati montažerjev na pomoč za vsako malenkost, pač pa raje izdelujem reči, ki jih lahko samostojno dvigujem, prestavljam, sestavljam in razstavljam. Želim, da je delo čim bolj avtorsko, tudi v povsem fizičnem smislu.

V ospredje postavljaš tudi pomen procesa v svojem ustvarjanju.

Svoje kiparstvo razumem kot ustvarjalno delovanje, pri katerem je pomemben tako proces kot tudi končni izdelek.

Si ekstremistka? V mislih imam predvsem tvojo pripravljenost na ovire v ustvarjanju, čez katere si pripravljena iti – tudi v povsem fizičnem, telesnem smislu.

Ko se mi enkrat utrne prava zamisel in me dovolj požene volja za uresničitev, sem pripravljena iti čez vse. Potrpeti vse. V tistih trenutkih čutim, da sem sposobna česar koli. Pomemben je proces.

Si se torej tudi kostanjeviške izkušnje lotila tako celostno?

Tu so prišla do izraza predvsem orodja, stroji, ter z njimi povezana adrenalinska stanja. Z monumentalnimi lesenimi volumni Forma viva predstavlja zahtevno preizkušnjo tudi za izkušene kiparje. Včasih ti je neznožno vroče, od sekanja in žaganja te bolijo roke, a strast do ustvarjanja te žene naprej, vse do robov lastnih zmognosti. Na preizkušnji si. Ti bo uspelo ostati na robu ali se boš uredil, ranil, poškodoval? Tega ne veš vnaprej.

Uravnati moraš močne energije »motorke« in debla, zato mora biti tvoja pozornost več kot stoočstotna. Moraš pa tudi reči »konec«, v trenutku, ko res ne moreš več. Moraš znati prepoznati to. Kadar imam v rokah »mašino«, ki je stokrat močnejša od mene, jo moram nadvladati – ali se ji vsaj postaviti ob bok, da bova na istem. Takrat sem najbolj sama s sabo, najbolj ranljiva, a tudi dovetna, in prav od tu črпам moč. Morda me prav zato moti, če me pri delu kdo opazuje – pri tem ne mislim obiskovalcev, temveč predvsem znancev oz. kolegov. Začneš se ukvarjati s tem, kakšen si videti, kaj si mislijo drugi, in pozornost se razblini.

Med letošnjo Formo vivo je bilo v medijih pogosto opaziti komentarje, ki so tvojo »ženskost« in »krhkost« postavljali v (privlačno) nasprotje »hlodom« in »motorkam«. Kaj meniš o tem?

Z ne preveč navdušenja opažam, da je v pogledu na žensko-kiparko večinoma prisoten odkrit šovinizem, celo na akademiji. Najbrž sem se prav zato odločila, da problematiki žensk v kiparstvu posvetim del svoje diplomske naloge. Skozi branje intervjujev s kiparkami sem ugotavljala, da je bil odnos do njih vselej obarvan s predsodki. »Ko sem vstopil v atelje, me je pogledala z lepimi modrimi očmi,« je začetek enega tipičnih člankov izpod moškega peresa, ki naj bi pisal o delu določene avtorice. S tistimi, ki so pisali o letošnji Formi vivi, je bilo podobno, le da so »lepe modre oči« nadomestile »drobne roke, ki držijo sekuro«. Celotisti, katerih publicistični slog sicer spoštujem, so po tej plati razočarali. A sčasoma dobiš trdo kožo, preslišiš predsodke in se, včasih tudi iz kljubovanja, s še več odločnosti vrneš k svojemu delu.

Za konec: kakšne spomine boš odnesla iz Kostanjevice?

Spomini bodo predvsem povezani s prijaznostjo domačinov, ki je kar ne morem prehvaliti, enako je z lepoto pokrajine. Vsak dan smo bili deležni kakšnih prijetnih obiskov, zanimanje za naše delo je bilo veliko. Običajno si med svojim ustvarjanjem zaprt v atelje, tu pa gre za popolnoma drugačno izkušnjo. Delaš na prostem in odziv je neposreden, kar je dobro tako za nas kot tudi za obiskovalce. Stik med obiskovalcem, umetnikom in delom je neposreden, takojšen, kar ublaži distanco, ki jo imajo ljudje običajno do umetnosti. Najlepše je bilo videti, kako smo bili za svoje delo spontano nagrajeni – gospod Curhalek, ki izdeluje medico, nam je poklonil nekaj steklenic te pijače, neka druga gospa nas je nagradila z malico, deležni smo bili tudi modre frankinje ... Prijaznost in pozornost ljudi je bila res velika.

• Jana Drašler

RAZSTAVE

PRVI LISTI ZAČETKI UMETNIŠKE GRAFIKE NA SLOVENSKEM 1900 – 1920

Če je nekdanji ministerialni dvorec na otoku dajal mestu Kostanjevica svoj pečat kot vojaško politični objekt, ga danes vidimo predvsem kot Lamutov likovni salon, ki daje mestu vidno – nevidne niti, ki združujejo tako življenje mesta, kot Galerije Božidar Jakac ali sorodnih ustanov. Tako se danes v tem prostoru prepletajo tesne vezi med Kostanjevico, Galerijo Božidarja Jakca in nenazadnje Narodno Galerijo. Pričujoča razstava Prvi listi, katere avtor je naš rojak dr. Andrej Smrekar, je nekako nadaljevanje 27. mednarodnega grafičnega bienala 2007, kjer nekoliko razširjena in dopolnjena verzija razstave v Narodni galeriji zaživi svoje drugo življenje ravno v našem prostoru. Na pričujoči razstavi nam avtor želi prikazati začetke grafike, ki svojo dokumentarno nalogo, ki jo je predstavljala v preteklosti, nadomesti s svojo umetniško noto. Prvi poskusi so nastali v dveh središčih in sicer v Ljubljani in na Ptujju. Naši pionirji na področju umetniške grafike so tako predstavljeni v Lamutovem likovnem salonu. Svoje umetniške grafike, ki so sprva namenjene umetnikovem zasebnem življenju, kot lahko opazimo v zgodnejših delih slovenskih modernistov 20. stoletja, so prvič prikazali ravno v Jakopičevem razstavnem paviljonu leta 1902. Med začetnike umetniške grafike na Slovenskem lahko štejemo zakonca Sternena kot samouka ali Heleno Vurnik, ki se je z grafiko srečala že za časa svojega šolanja na Šoli za žene in dekleta na Dunaju. Poleg omenjene trojice so razstavljena še dela drugih slovenskih modernistov z ljubljanskega središča in sicer dela Šaša Šantla in Hinka Smrekarja. Z drugega središča – Ptuja in okolice – pa velja omeniti zakonca Luigija in Tanno Hoernes Kasimir, Elso Kasimir poročeno Oeltjen in Jana Oeltjena. Po letu 1921 doživi umetniška grafika svoj prvi vrhunec v delih Vena Piona, Božidarja Jakca in Toneta Kralja, saj je z deli slednjih dveh umetnikov razstava še dodatno obogatila paleto umetniške grafike tiste dobe. Da so začetki slovenske umetniške grafike padli na plodna tla, kaže nenazadnje tudi dejstvo, da je tako imenovana Ljubljanska grafična šola doživela enega svojih vrhuncev in mednarodno priznanje v 2. polovici 20. stoletja. Če vam je pričujoči sestavek nekoliko oživil zanimanje za začetke umetniške grafike, vas Galerija Božidar Jakac vabi, da si pričujočo razstavo ogledate do 24. avgusta. Za zamudnike bo razstava na ogled še v Umetnostni galeriji Maribor med 28. avgustom in 19. oktobrom 2008, zato je vsak izgovor za ne – ogled razstave brezpredmeten.

• Vengust Marko

SLEDI V LAPIDARIJU

V Lapidariju Galerije Božidarja Jakca je v juliju in avgustu na ogled razstava Sledi Sretena Milatovića, črnogorskega kiparja, diplomanta Akademije likovnih umetnosti v Sarajevu in strokovnega sodelavca na oddelku za kiparstvo Akademije likovnih umetnosti v Cetinju.

Avtorja v Kostanjevici poznamo predvsem po njegovi skulpturi Ostanki Noetove barke, ki ga je izdelal na mednarodnem kiparskem simpoziju Forma viva 2004, in od takrat stoji blizu vhoda v Galerijo.

Milatović, sicer tudi bolj poznan po monumentalnih skulpturah, nam s tokratno postavitevijo predstavi še drugi, manj znani del svojega ustvarjanja – malo plastiko.

Razstavljena dela so iz kamna, klasičnega kiparskega materiala, ki ima velik simbolični pomen v zgodovini in kulturi Črne

Foto: Matej Jordan

gore, saj predstavlja prvinskost, neuničljivost, trden ponos in vztrajnost. Granit in apnenec, ki ga je uporabil, je kipar nabral v okolici svojega rojstnega kraja, Nikšića, kar še poudari pripadnost domovini, domu.

Kamen obdela na nekaterih mestih, drugje ostane površina groba, neobdelana. Kamnu doda svinec – vlije ga v njegove razpoke in luknje in mi pusti, da ustvari svobodne oblike. Obdelan kamen ostrih, trdih geometrijskih oblik postavi med kamne obliki oblik, vzete iz narave. Tako ustvarja odnose, nasprotja likovnih prv in materialov.

Tudi prostor deluje kot aktivni člen instalacije, saj je bila postavitev zasnovana prav za to razstavišče. Skupaj tvorijo plastike Sretena Milatovića in nepravilne, organske oblike zidov Lapidarija občutek religioznosti, subtilnosti, primarnosti in hkrati večnosti.

• Urška Kuplenik

KOSTANJEVIŠKI CIBORIJ JOŽETA PLEČNIKA NA RAZSTAVI V BRUSLJU

Ob predsedovanju Slovenije Svetu EU je Narodna galerija pripravila veliko razstavo z naslovom Projekt Plečnik, ki bo do 24. avgusta odprta v prestižnih Kraljevih muzejih lepih umetnosti Belgije (*Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique*) v Bruslju.

Avtor razstave je na Dunaju delujoči arhitekt slovenskega porekla Boris Podrecca, katerega ustvarjalno delo je tesno povezano z Jožetom Plečnikom. Svojo prvo razstavo o Plečniku je namreč odprl na Dunaju že pred tridesetimi leti, na dan ko je zagovarjal svojo diplomsko nalogo, kasneje pa je bil avtor razstave, ki je sredi osemdesetih potovala po svetu in odločilno prispevala k prepoznavnosti Jožeta Plečnika v tujini. Odmevna razstava, ki je bila prvič postavljena leta 1986 v Centru Pompidou v Parizu je kasneje – v bolj ali manj okrnjeni obliki – potovala v Madrid, München, Dunaj, Karlsruhe, Milano, Benetke, New York in Washington. Postavljena je bila tudi na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču in še danes je na ogled kot stalna postavitev Arhitekturnega muzeja Ljubljana na fužinskem gradu. Boris Podrecca je bil tudi avtor Plečnikove razstave v Gradcu leta 2003.

Ob predsedovanju Slovenije EU se je ponovno pokazala priložnost za celovito predstavitev Plečnikovega dela tuji javnosti. Boris Podrecca je tokrat želel postaviti sodobnejšo in predvsem bolj dinamično razstavo, ki jo je zasnoval na osnovi morfološke analize tlorisa slovenske prestolnice, Plečnikovega rojstnega mesta, kjer je – po vrnitvi iz Dunaja in Prage – mojster tudi ustvaril svoj najboljše opus.

V razstavišču je postavljen paviljon v obliki peterokrake zvezde, ki je zasnovan na osnovi tlorisa Ljubljane in njenih vpadnicah, ki slovensko prestolnico povezujejo z Evropo. Ob vstopu v paviljon – kjer nas na tleh preseneti letalski ortofoto posnetek mesta – si lahko ogledamo Plečnikovo delo skozi dvanajst kratkih filmov režiserja Amirja Muratovića. Sredi paviljona je v centralni stekleni stolp postavljena arhitektova originalna delavna miza (iz Plečnikove hiše v Trnovem) in risalni pribor s katerim je Plečnik tudi v resnici snoval svoje arhitekturne projekte, iznad stolpa pa nas s svojega fotografskega portreta "opazuje" sam mojster.

Paviljon ima dvanajst oken na konzole katerih so postavljene makete, zunaj pa visijo risbe in načrti za arhitekturne objekte, ki so v notranjosti dinamično predstavljeni še s kratkimi filmi.

Razstava je bila zasnovana kot reprezentativna predstavitev enega od vrhov slovenske kulturne dediščine tuji publiki. Obiskovalci lahko dobijo kronološki pregled nad mojstrovim opusom na stenah razstavišča, kjer je ob rdeči črti, ki sim-

Utrinek z bruseljske razstave, Foto: Damjan Prelovšek

bolizira nit življenja, skozi fotografski objektiv dr. Damjana Prelovška predstavljeno arhitektovo delo, okoli paviljona pa so postavljeni reprezentativni izbrani originalni predmeti umetne obrti. Občudujemo lahko stole, kandelabre, svečnike, luči, zamaške, cigaretnice ipd. ter Plečnikove najintimnejše stvaritve, kelihe.

Razstavljenih je 131 predmetov, ki si jih je Narodna galerija izposodila od 23 različnih lastnikov, predvsem iz Arhitekturnega muzeja Ljubljana, pa tudi od zasebnikov in slovenskih župnij.

Med dvanajstimi izbranimi kelihi, monštrancami in ciboriji je razstavljen tudi ciborij, ki ga je Jože Plečnik leta 1933 izdelal za župno cerkev sv. Jakoba v Kostanjevici na Krki. Tako imenovan *Emilijin ciborij* je bil prvi Plečnikov samostojno načrtovan ciborij in prvo naročilo, ki ga je izvedel za svojo dopisno prijateljico, kostanjeviško lekarnarko, mag. Emilijo Fon. Po Plečnikovih načrtih ga je izdelal pasar Ivan Kregar in mojster je bil z izvedbo tako zadovoljen, da se je odločil podobnega ponoviti tudi za cerkev v Pragi.

• *Mateja Krpež, Narodna galerija*

NOVA LUTKOVNA PREDSTAVA LUTKOVNEGA ODRA KOSTANJEVICA QQ NEJA IN TISKARSKI ŠKRAT

V prijetnem ambientu Lamutovega likovnega salona smo bili v četrtek 12. junija 2008, priča kar trem dogodkom. Najprej smo si ogledali premierno uprizoritev nove lutkovne predstave v produkciji Lutkovnega odra Kostanjevica QQ z naslovom, *Neja in tiskarski škrat*, avtorja zgodbe in mladega režiserja Matica Skuška. Z lutkami sta igrali Kaja Jordan in Urška Kuplenik, ki je lutke tudi izdelala. Sceno je premikal Tomaž Jenko, glasbeno spremljavo predstavi sta napisala Janžej Marinč in Tadej Abram, medtem, ko je sceno zasnovala Vesna Hrovat.

Ob tej priložnosti je Lutkovni oder Kostanjevica QQ predstavil lutkovno igrico v knjižni obliki, kot otroško slikanico s pravljično Nejo in tiskarski škrat Matica Skuška in ilustracijami Tomaža Kuplenika. Knjižico je oblikovala Janja Grubar.

V spodnjih prostorih Lamutovega likovnega salona smo si nato lahko ogledali razstavo originalnih ilustracij Tomaža Kuplenika.

• *LSH*

Foto: Alenka Lamovšek

NOVA SLIKANICA NEJA IN TISKARSKI ŠKRAT

Avtor čudovite pravljične Matic Skušek vas popelje v pravljični svet škrate Pančuha. Z izvirnimi ilustracijami Tomaža Kuplenika se na 27. straneh knjige potepate s punčko Nejo in odkrijete svet, kjer živi posebne vrste škrate – tiskarski škrat.

Matic Skušek nam skozi pravljično prikaže postopek nastajanja knjig a tudi napak v njih. Otroci si skozi zgodbo razširijo obzorje, pridobijo si nov pogled do knjig, kar ga vabi k branju. Slikanico je oblikovala Janja Grubar in izdala založba Rextom Novo mesto. Knjigo si lahko naročite po telefonu na številko 040 657 015 (Vesna) ali po e-mailu na naslov lokqq@email.si.

• *Vesna Hrovat*

Tomaž Kuplenik, Foto: Matej Jordan

Foto: Matej Jordan

PROMENADNI KONCERT PIHALNEGA ORKESTRA KOSTANJEVICA NA KRKI

V sredo, 26. junija, so člani Pihalnega orkestra Kostanjevica na Krki v atriju Lamutovega likovnega salona pripravili promenadni koncert. Letošnji poletni koncert je bil sicer že 14. zapored, vendar so obenem glasbeniki prvič zaigrali v novonastali Občini, zato je bil tudi program malce drugačen kot smo bili vajeni. Pred koncertom se je namreč odvila proslava ob Dnevu državnosti, s slavnostnim govornikom ministrom za gospodarstvo, Andrejem Vizjakom, obiskovalce pa je pozdravil tudi kostanjeviški župan Mojmir Pustoslemšek. Za glasbene navdušence je v sklopu proslave poskrbela vokalna skupina Mavrica iz Podbočja.

Člani pihalnega orkestra so program pripravljali od pusta, ko so končali prireditve v sklopu pustnega rajanja, ki ga vsako leto organizira Prforcenhaus. Da bi koncert še bolj zvenel, je vodstvo pihalnega orkestra organiziralo tudi intenzivne vaje, ki so se odvijale v vadbenih prostorih pihalnega orkestra. V tem času so imeli okoli 15 nastopov, sedaj pa preživljajo zaslužene počitnice, ki pa ne bodo dolge, saj bodo že sredi avgusta v okviru občinskega praznika zopet nastopili.

• Alja Angeli

KIPARSKA DELAVNICA I. – 5. JULIJ 2008

Kreativne delavnice, ki jih kot enotedenske programe za otroke, zdaj že tradicionalno, organiziramo v Galeriji Božidar Jakac, pomenijo posebnost v izobraževalni shemi naše ustanove.

Naj le na kratko predstavimo historiat teh delavnic, ki udeležencem vedno znova omogočajo bolj poglobljen in predvsem celovit pristop k izbrani likovni temi. Že v letu 2004 smo prvič oblikovali celovit program, ki je poleg likovnega dela (vodila ga je akademska kiparka Dragica Čadež) vključeval tudi popoldanske aktivnosti, a smo, zaradi nezanimanja med nagovorjenimi, program takrat izvedli le v enem dnevu. Naslednje leto pa smo se, z malce prilagojenim konceptom, osredotočili le na likovni del in z akademsko slikarko in grafičarko Natašo Mirtič izpeljali delavnico, ki se je posvetila grafičnemu ustvarjanju. V letu 2006 smo se, kakor se letu Forma vive spodobi, ponovno posvetili kiparski temi: pod vodstvom udeleženke mednarodnega simpozija, kiparke Urše Toman Drinovec, so otroci ustvarili kiparski inštalacijo Moje mesto, ki je potem še vse poletje privabljala obiskovalce v dvorišni prostor med lipami. Mateja Kavčič, akademska slikarka, ki je v Galeriji prisotna skozi posamezne enote razstavnega programa, je v lanskem juliju vodila delavnico Kako nastane slika, udeleženci pa so v njej spoznali celoten postopek izdelave slike, ki je naslikana z akrilnimi barvami na platneno podlago.

V letošnjem letu smo se prvih pet dni julija ponovno posvetili kiparjenju, ki – tudi zaradi Forma vive – postaja bienalno ponavljajoča se stalnica izobraževalnih programov. Delavnico, v kateri smo navdih iskali v nesnovni dediščini Kostanjevica na Krki in njene okolice, je vodil likovni pedagog na OŠ Center Novo mesto, Valter Rabič. Devet deklic, ki so vsakodnevno prihajale v galerijsko okolje, je vodil skozi celoten postopek izdelave kiparskega dela, ki je nastajalo z uporabo papirja, odpadnih in rabljenih predmetov ter lepila. Udeleženke so tako v dobrih petnajstih urah dela ustvarile vsaka svoje delo, ki danes kaže njihov pogled na bajna bitja, živeča v Kostanjevici na Krki in njeni okolici – tu je še zlasti mišljen prostor gozdnatih Gorjancev s čestitkami in gozdnim možem, ki so bili skozi ohranjene legende tudi predstavljeni otrokom. Navdih smo v začetku dodatno oblikovali tudi znotraj stalne zbirke dela Janeza Boljke, ki s svojim nadrealističnim izrazom daje obilo kreativnih zamisli.

Dela, ki sedaj že dober mesec stojijo v vzhodnem pritličnem hodniku Galerije Božidar Jakac pritegujejo pozornost obiskovalcev, tako s svojim izgledom – so namreč patinirana in dajejo vtis kipov izdelanih iz bronca, še bolj pa s svojim izrazom. Obiskovalci imajo vpogled v ustvarjalnost udeleženk Jane Ašič, Lane Beševič, Tajde Božič, Gine Brandt, Pie Cerkovnik, Kaje Kovačič, Valentine Kukovičič, Maje Rabič in Tjaše Voglar, ki so izdelale: Čudežno deklico Zojo, Omamljenega velikana, Jezno čestitko, Dalmatinčka, Malega princa, Meda pri kosilu, Zlodeja, Žejnega palčka in Palčico pri plesu.

Razstava bo na ogled še do konca avgusta, potem pa bodo pravljica bitja odšla iz galerijskih prostorov k svojim ustvarjalkam.

• Helena Rožman

Foto: Helena Rožman

Foto: Matej Jordan

SEVIQC BREŽICE, KLASIKAA DOLENJSKA

Koncert Komornega zbora RTV Slovenija, nekdanja samostanska cerkev Galerije Božidar Jakac, petek, 11. julij 2008

V nekdanji samostanski cerkvi Glaerije Božidar Jakac se je v letih, kar v našem prostoru živi Festival Brežice, ali SEVIQC Brežice, ko je poimenovan v zadnjih dveh letih, zvrstila vrsta izjemno kvalitetnih glasbenih dogodkov. Neponovljivo lep prostor nekdanje samostanske cerkve tako v julijskih večerih zaživi v prav posebnem vzdušju ob zvokih »zmeraj žive«* (kot pravi festivalski slogan) stare glasbe. V lanskem in letošnjem letu so bila predvsem dela velikega Slovenca, Iacobusa Gallusa tista, ki so napolnjevala naše duše. Komorni zbor RTV Slovenija, ki je pri nas gostoval že drugič, si ja namreč zadal nalogo, da občinstvu predstavi njegov opus in ga tudi posname na nosilce zvoka.

Dirigent zbora, Sebastjan Vrhovnik, je v letošnji festivalski programski publikaciji zapisal: »Iacobus Gallus je delal v izjemno bogatem obdobju evropske glasbene preteklosti, in sicer v drugi polovici 16. stoletja [...] Bil je najpomembnejši slovenski sodobnik vrste znamenitih evropskih mojstrov pozne renesanse, [...] njegova dela dovršeno zaznamuje enakovredno prepletanje besedila z glasbo [...]«. Gallus je živel v času tako velikih glasbenih imen kot so Orlando di Lasso, Palestrina, Monteverdi, njegova dela pa so bila že za časa življenja izvajana v najpomembnejših kulturnih središčih takratnega rimsko-

nemškega cesarstva. Koncert se je zaključil s slavošpevom umetnosti glasbe, pred njim pa smo poslušalci uživali v njegovih motetih napisanih za krog cerkvenega leta, s katerimi je avtor dopolnil praznično bogoslužje z glasbo, sledili so moteti posvečeni sv. Mariji ter zadnji v prvem delu koncerta, sv. Janezu Krstniku. Drugi del koncerta so sestavljali madrigali iz zbirke Moralna harmonija in Moralia.

Poslušalci koncerta smo se tako priključili verjetno že nepregledni množici, ki jo že več kot pol tisočletja navdušujejo harmonije Gallusovih del, kar je dokazal tudi gromek aplavz, s katerim smo napolnili prostor in nagradili glasbenike.

Ob zaključku zapisa naj omenim še to, da je v okviru obfestivalskih dogodkov potekalo srečanje članov združenja REMA, Evropske mreže za staro glasbo, katere član je tudi festival SEVIQC Brežice. Umetniški vodje in direktorji najuglednejših evropskih festivalov so si v okviru svojega programa v soboto, 5. julija, ogledali tudi nekdanjo samostansko cerkev in stalne zbirke terčasne razstave Galerije Božidar Jakac in bili nad videnim, tako arhitekturno dediščino, kot likovnimi fondi in postavitvami, navdušeni.

• Helena Rožman

*SEVIQC – semper viva qvam creata / zmeraj živa kot ustvarjena

ORATORIJ 2008

*Odpri oči, ozri se v nebo,
naj sonce te vodi, podaj mi roko!
Nam ta svet lepši se zdi,
zato še ti odpri oči!
... zato še ti in ti odpri oči!*

Foto: Matej Krapež

Letos smo mladi v naši župniji že četrto leto zapored organizirali Oratorij. Potekal je od 7. do 13. julija. Ugotavljali smo, da je Oratorij dom, ki sprejema, župnija, ki evangelizira, šola, ki uvaja v življenje in dvorišče za prijateljske stike in življenje v veselju. Letošnji naslov je bil »Odpri oči!«, in izhaja iz Pavlovega spreobrnjenja. Pavel (glavni junak letošnje zgodbe) je po svojem spreobrnjenju postal navdušen kristjan in goreč oznanjevalec Jezusovega nauka.

Teden se je začel tako kot ponavadi. Vsako jutro smo se zbrali ob osmih pred farno cerkvijo, ob zapeti himni smo dvignili zastavo, zmolili jutranjo molitev in poslušali zgodbo. Nato smo se peš odpravili do šole, kjer so potekale različne delavnice in igre. Mali kratkohllačniki so tako lahko ustvarjali v likovni delavnici, pri kuharski delavnici so preizkušali svoje kuharske talente, pri skavtski so postavljali šotore, nekateri so si urejali pričeske v frizerski delavnici, tisti z največ energije pa so sodelovali v športni delavnici. Po koncu delavnic je sledila malica in za njo velike igre.

Letos smo se odločili, da bomo na Oratoriju tudi taborili. V šotoru smo prespali v noči iz ponedeljka na torek. Tako smo v ponedeljek zvečer odšli z baklami na nočni sprehod na Slinovce. Ko smo prišli nazaj, smo skupaj prižgali ogenj in ob kitari zapeli nekaj pesmic. Nato smo se odpravili v šotor, kjer smo prebrali še pravljico za lahko noč. Za nami je bil naporen dan, zato so nekateri zaspali že pred koncem pravljice, obstajali pa so tudi takšni, ki čez dan niso potrošili toliko energije kot bi jo morali, zato je sledila nočna telovadba.

V sredo smo imeli navaden dan, v četrtek pa smo poromali v Novi Lurd pri Šentjernejju. S svetlobno hitrostjo smo se bližali petku in s tem tudi koncu Oratorija. Za petkovo veliko igro smo izbrali vodne igre. Najprej štafeta z vodnimi kozarčki, da so se vsi vsaj malo zmočili, sledila je igra zračni napad, kjer so se zmočili tudi tisti, ki so ostali suhi, nato pa smo odprli hidrant in začela se je vodna veselica. Seveda so se vsi prej na to pripravili in imeli sabo brisače in suha oblačila, da so se preoblekli. Kot vsak dan smo tudi danes dobili sladoleđ, nato pa smo se utrujeni odpravili domov, nabrati energije za naslednji dan.

V soboto popoldan smo v šolskem gozdičku pripravili kratek program za starše, kjer smo jim pokazali in predstavili kaj smo se letos novega naučili, zaključek pa smo imeli v nedeljo pri drugi maši.

Nedelja je bil res tisti zadnji dan letošnjega tedna veselja, smeha, otroške razposajenosti. Za nekatere je bil ta teden prekratek, za nekatere ravno prav dolg, vsem pa je bil odličan.

Ob koncu pa bi se animatorji radi zahvalili vsem sponzorjem, ki ste nam pomagali, da smo s skupnimi močmi pričarali 50 otrokom iz naše župnije teden poln veselja, smeha in otroške razigranosti. Ni lepšega kot to, da pogledaš otroka in vidiš nasmeh do ušes, njegove svetle oči pa govorijo, da je srečen in zadovoljen.

Do naslednjega leta imejte odprte oči, glejte v nebo, sonce pa vas naj pripelje na Oratorij 2009!

• Animatorji

POLETNE DEJAVNOSTI

KOSTANJEVIŠKA NOČ 2008

Tudi v letu 2008 smo organizirali tradicionalno prireditev Kostanjeviška noč 2008, tokrat prvič v organizaciji novoustanovljenega Etnološkega društva Prforcenhaus. Prireditev je bila v soboto 19. julija s tradicionalnim programom. Srečanje pustnih skupin je potekalo v malce okrnjeni zasedbi, zato je tudi njihova predstavitev odpadla. Za začetno vzdušje so zato poskrbeli pihalni orkestri iz Markovcev, Videm-Dobrepolja, Šentjerneja in pa seveda domača godba. Ob prihajanju noči so se na Krki predstavili okrašeni čolni, kar je najbolj izviren del te prireditve. Letos je sodelovalo osem čolnov, najlepši pa je bil kit. Nadaljevalo se je z veselico ob zvokih ansambla Petra Finka, ob polnoči pa je bil še tradicionalen ognjemet.

Letos smo imeli nekaj administrativnih problemov z izvajanjem prireditve na vodi. Ob boljšem finančnem sodelovanju z občino v naslednjem letu, za kar smo načelno dogovorjeni, pa upamo tudi na večjo obogatitev prireditve.

• Milan Kuplenik

Foto: Matej Jordan

NOSTER NOSTRI

ČOMPE

V senci mogočnih lip na dvorišču Galerije Božidar Jakac se je, s koncertom zasedbe Čompe, v torek, 29. julija zvečer začel festival Noster Nostri. Skupina Čompe ("čompe" – narečni izraz za krompir, ki je v rabi v Trenti in Ziljski dolini) je nezamenljiv in nepogrešljiv del slovenske etno glasbene scene že od leta 1994. Težko bi stilno opredelili glasbo, ki jo ustvarjajo, saj v izvajanju iščejo predvsem svoj izraz in se na različnih stranpotih spogledujejo z mnogimi glasbenimi žanri. Glasbene govornice, ki jih nosijo v sebi in s seboj, odlično združujejo z verzi znanih slovenskih poetov (Daneta Zajca, Milana Jesiha, Edvarda Kocbeka ...), tako da se v tem glasnem kalejdoskopu slišijo songi od »ljudskih« do šansonov, jazza in rocka.

Poseben pečat daje skupini idejni vodja zasedbe igralec Janez Škof, ki je svojim mojstrskim vlečenjem meha in značilnim glasom poskrbel za svojevrstno glasbeno izkušnjo. Za izvrsten nastop so poleg njega poskrbeli še bosonogi saksofonist Žiga Saksida, saksofonistka Breda Krumpak, violinistka Neža Zinaič, tolkalist Marjan Stanič ter Silvo Zupančič na kitari.

Kar prehitro je minila ura in pol koncerta in številni obiskovalci, ki smo prišli na Čompe, smo res uživali.

• AŽJ

Foto: Matej Jordan

NOSTER NOSTRI

PARIS.LOVE

Festival Noster Nostri, 3.dan// Boris Petković: Paris love (film in pogovor z avtorjem)

Film režiserja Borisa Petkovića, »bosanskega doljenca s francoskim naglasom«, smo pričakali ob svečah, ki so sedele vsaka na svoji mizi gostilne Štraus. Ker sveč pri Štrausu nismo vajeni, so vzbujale prijeten občutek pričakovanja. Film se je odvrtil na sveže pokošeni travi ob Krki, nekaj vejic bližnjih dreves pa je prikupno sililo v okvir gledališč.

Paris love je film o Američanu, ki želi v Parizu postati igralec, a mu to zaradi slabega francoskega naglasa vse do konca, ko ga k filmu povabi sam Boris Petković, ne uspe. Uspe pa mu s svojim sproščenim načinom življenja očarati prikupno francosko študentko. Zgodba gledalcu ne pusti trajnejših posledic, lahko pa ga presenetijo in nasmejijo prizori kot npr. na ulici uprizorjena kung fu opera ali ples na glasbo slovenske skupine Demolition Group. Od režiserja Borisa Petkovića lahko torej pričakujemo še kaj, saj kot pravi sam, *še ne serje s polno ritjo*.

• Metka Kuhar

Foto: Matej Jordan

LITERARNI VEČER

Festival Noster Nostri, 5.dan // Literarni večer (poezija): Alja Adam, Jana Putrle Srdić, Ana Pepelnik, Primož Čučnik

Bil je večer. Razlika med listjem na lipi in nebom je počasi izginjala. Curki rumene svetlobe reflektorskih luči so osvetljevali klopi na šolskem igrišču, ki je že pozabilo na kričanje in smeh otrok. Sedeli smo na občinskih stoli in pustili, da nam je Igor Lumpert z igranjem na saksofon približal nezavedno zavednemu. Čutila sem izpostavila besednim vplivom. Postala sem vznemirjena in ranljiva. Prva je svojo še ne objavljeno poezijo prebrala Alja Adam. Besede so se odbijale od sten vsakdanjega in padale na polja zrelih buč v oranžnem poletju. Da »vsakdanje« besede še ne pomenijo vsakdanjih misli, je bilo čutiti tudi v poeziji Jane Putrle Srdić. Njene besede sta ustavili tišina in tema, ki sta naenkrat prišli med nas. Menda je odpovedal eden izmed kablov. Zaprla sem oči in prišla v nov svet, svet, ki diši po zelenem in ga je mogoče zaznati le s sluhom. Da ga začutiš, moraš zapreti oči, ki so vrata v dušo. Zapreti moraš ta vrata za seboj in oditi po stpnicah navzdol. Postati moraš labirint brez negibnega središča, pa vendar sam sebi negibno središče. Nikoli nisi sam. Biti sam pomeni biti brez labirinta. Labirint je svet vseh treh časov. Prihodnost pa obstaja zaradi preteklosti. Zapustila sem svoj labirint in prisluhnila nadaljevanju. Ana Pepelnik z nizkim in prijetni glasom. Monotono branje (ki so se ga poslužili vsi štirje pesniki) nam je prepuščalo vse možnosti interpretacije. Videla sem, kako njene besede kot mravlje lezejo po lipi navzgor in sedajo na njeno listje. Skupaj z besedami Primoža Čučnika se bodo septembra spustile na osnovnošolske otroke. Ko smo ob koncu vstali, so se občinski stoli sami zložili, potem pa odšli v najbližje gostilne. Mlad fant pa je ravno ugasnil televizor.

• Metka Kuhar

ZAKLJUČEK FESTIVALA

V nedeljo 3.08. se je festival NOSTER NOSTRI uspešno zaključil. Zadnji dan je društvo KUD Flokart pripravilo še tretji koncert. V dosedaj neznanem ambientu so se nam predstavili mladi Francozi pod imenom La Gabylic ter v Kostanjevici že videna skupina domačinov Inus Fundus. Ob izvrstni avtorski glasbi se je pozibavalo kar precej obiskovalcev in sklepno dejanje festivala je poželo velik aplavz. Tim organizatorjev je bil enkraten in nikomur izmed nas ni žal, da smo se lotili tako velike zadeve. Še enkrat se zahvaljujemo vsem, ki ste nas podpirali ter nam pomagali. Za konec dodajam klic v sili. Kljub vsem pozitivnim kritikam, pohvalam in izvrstnemu odzivu obiskovalcev smo bili s strani policije prijavljeni, obljubili so nam tudi kazen in ovadbo. Prosimo, da nam še enkrat stopite v bran in pomagajte dokazati, da KUD Flokart ni društvo razgrajacev, temveč mladih, ambicioznih ter predvsem srčnih Kostanjevičanov.

• Alja Pincolič

POLETNE DEJAVNOSTI

TAMARA OBROVAC TRANSHISTRIA ENSEMBLE
& EPOQUE QUARTET

sobota, 23. avgust 2008, ob 20.30
nekdanja samostanska cerkev
Galerije Božidar Jakac

Galerija Božidar Jakac, kot ustanova, katere primarna naloga je skrb za likovno umetnost in dediščino, ki nastaja na tem področju, je redko organizator koncertnih prireditev. Gotovo redkeje, kot bi si vsi skupaj želeli. Kljub temu pa so naši prostori nekajkrat letno prizorišče glasbenih dogodkov, ki jih organizirajo drugi festivali, vse pogosteje tudi iz kostanjeviškega prostora. Namen tega zapisa pa je, da vas, dragi bralci, povabimo na koncert, kakršnih v Kostanjevici na Krki nimamo prav pogosto. V nekdanji samostanski cerkvi bomo namreč gostili izvrstne glasbenike, člane zasedb Tamara Obrovac Transhistrria ansambla (Tamara Obrovac – glas, flavta / Uroš Rakovec – kitara, mandolina / Žiga Golob, kontrabas / Fausto Beccalossi, harmonika / Krunoslav Levačić, bobni) in Kvartet Epoque (Martin Válek, violina / Vladimír Klánský, violina /

Vladimír Kroupa, viola / Vít Petrášek, violončelo).

Tamara Obrovac, »... dobra vila istrske etno glasbe ...« (Mario Batelić, Radio Študent, 26.3.2008) pevka, flautistka, skladateljica in avtorica besedil sodi med najbolj samosvoje in vsestranske osebnosti na hrvaški glasbeni sceni. Izdala je pet avtorskih CD-jev in bila, poleg številnih prejetih nagrad, nominirana za BBC Radio 3 World Music Awards 2004.

Alkemija med izjemnimi glasbeniki mednarodne zasedbe, ki izkušeno združujejo elemente istrske in mediteranske glasbene tradicije z elementi jazz in sodobne glasbe dosega neverjetno lahkost izraza, ki je lastna le največjim umetnikom. Njihovi nastopi so prežeti s spontanostjo, inovativnimi improvizacijami, svobodo, humorjem in močno komunikativnostjo. Pevkin glas je enako učinkovit v izvajanju besedil kot vokalizmov, ko postaja dodatni instrument.

V Kostanjevici na Krki bodo glasbeniki predstavili avtorsko glasbo Tamare Obrovac, ki je napisana za razširjeno

zasedbo in predstavlja crossover med jazz-om, klasično glasbo in etno glasbo jugovzhodne Evrope in Mediterana. Transhistrria ansamblu se bodo pridružili člani češkega godalnega kvarteta Epoque, ki ga sestavljajo odlični solisti in komorni glasbeniki z bogatimi koncertnimi izkušnjami na področjih klasične in crossover glasbe.

• Helena Rožman

vstopnina: 15,00 EUR, 12,00 EUR (predprodaja 1. 8. – 22. 8.)

Nakup vstopnic v predprodaji je mogoč od 1. do 22. avgusta 2008, na blagajni Galerije Božidar Jakac, Grajska cesta 45, med 9.00 in 17.30!

Na dan koncerta bodo vstopnice na razpolago med 9.00 in 17.30 ter uro pred nastopom.

Ob ponedeljkih je blagajna zaprta!

T.: 07 49 87 108

Foto: Alex Orel

DEDIŠČINA

ETNOLOGI V POLETNI KOSTANJEVICI

Foto: Matej Jordan

V obdobju med 13. in 20. julijem je v Kostanjevici na Krki potekal prvi etnološki terensko–raziskovalni tabor. Zavod Liminal je v sodelovanju z Občino ter Osnovno šolo Jožeta Gorjupa v Kostanjevico povabil 12 študentk in študentov etnologije, antropologije, zgodovine, umetnostne zgodovine, krajske arhitekture, dediščine in filozofije, ki so se skupaj z mentoricami lotevali etnoloških in kulturno–antropoloških plati kostanjeviškega področja. Preplet različnih humanističnih usmeritev je raziskovalni tabor zaznamoval z interdisciplinarnostjo, štirje študentje iz hrvaškega Zadra pa so poskrbeli za njegov mednarodni značaj.

Udeleženci so se najprej razdelili v skupine, nato pa se vsako jutro podajali na svoje poti k ljudem, njihovim pripovedim, zgodbam in spominom. Trkali so na vrata in povsod naleteli na prijazen odziv sogovornikov. Skozi prizmo socialnega spomina so se udeleženci tako ukvarjali s pomeni in predstavami o prostoru, z lokalnimi identitetami ter odnosi med prebivalci posameznih naselij, z ustnim izročilom in bajkami ter s spremembami, ki jih je v vsakdanjem življenju prebivalcev jugovzhodnega dela občine povzročila meja.

»Ovce ne vedo, kje je meja,« je brezbržno pašo »slovenskih« domačih živali na »hrvaških« travnikih komentirala sogovornica v trenutku, ko sem vstopila na obisk k skupini, ki se je lotila problematike obmejnega področja: »Pa tudi meni se ta meja ne dopade, čeprav moram živeti z njo.« »Raziskujemo, kako so se etnično različne, a sobivajoče skupnosti umeščale druga poleg druge v preteklosti in kaj se s temi odnosi, če sploh, dogaja danes. V času, ki je naklonjen velikim političnim ter, posledično, medijskim hujskanjem Slovencev proti Hrvatom ter obratno, z navdušenjem odkrivamo mnoga pričevanja o medsebojnem sodelovanju ter sožitju tako v tržnih kot tudi

prijateljskih in družinskih odnosih med prebivalci obeh strani,« mi je zaupala mentorica Katarina. Tisti dan jih je pot od Klepčevega mlina v Vrtači vodila navzgor proti Vrbju, v preostalih dneh pa so o medsebojnih odnosih povpraševali tudi v nižjih legah kostanjeviškega območja.

Na naslednjo skupino mladih raziskovalcev sem naletela v Ostrcu. Ravno je zaključila pri eni in se podala proti naslednji gostoljubni hiši, ki jih tu gori ne manjka. »Zbiramo odlomke starih bajk in verovanj, ki živijo v starejših ljudeh in, ker jih nihče ne zapisuje, z njimi tudi umirajo,« pove študentka antropologije. V tednu dni so se naučili ogromno; tako o »zaurokih« in »coprnica« kot tudi o ljudski medicini. »Včasih so rekli, da je bradavice mogoče odpraviti z mesecem. Takole je šlo: gledati si moral v mlad mesec in izgovoriti 'Kar drgnem naj sahne, kar gledam naj raste'. Potem si moral svojo pot in se nisi smel ozreti, pa tudi nazaj se nisi smel vrniti po isti poti. Bradavica naj bi se kmalu povsem osušila in izgini-la.« Študentje so se z navdušenjem prepuščali »začaranosti« pokrajine, ki jih je iz dneva v dan močnejše srkala vase. Pozneje, ko se »čarobni prah« poleže, se bodo ukvarjali s praktičnim, življenjskim ozadjem najdenih pojavov, ki sicer pričajo o odnosu tukajšnjih prebivalcev do onstranstva, a tudi o njihovi medčloveški komunikaciji na tem svetu. »Gradivo, ki smo ga nabrali in posneli, ima seveda veliko opraviti z duhovno sfero. Pa vendar v njem najdemo tudi pomembne ključne za analizo medsosedskih odnosov, socialne vključenosti in izključenosti, kot tudi odnosa do žensk,« pove mentorica skupine.

Zamišljanja skupnosti, ki se oblikujejo v bližini sedanje šengenske ločnice, pa so lahko tudi drugačna od zgolj–slovenskih ali zgolj–hrvaških: tako se je ena izmed raziskovalnih skupin posvečala vasem pod Gorjanci, ki so na zemljevidu označene kot »Čačarija«. V posebni, spevni govoricni je iz prenekaterih ust še slišati, kako so prebivalci Ostrca, Črneče vasi in Črešnjevca prišli »od drugod, iz Dalmacije in Like«. Študentje so se soočili s kolektivnim spominom ter procesi identitete: kdo so, kako pojmujejo sebe, kakšne jih vidijo drugi.

Poslednje etnološke raziskave so se na kostanjeviškem območju odvijale med leti 1956–58 pod vodstvom dr. Borisa Orla, tedanjega direktorja Slovenskega etnografskega muzeja. Tokratni raziskovalni tabor je ponovno vzbudil zanimanje za etnološko obravnavo kostanjeviškega območja, ki si, obogateno z novimi, svežimi pristopi, po petdesetih letih zasluži nadaljevanje. Lahko upamo, da je poletna vaja v etnološki stroki šele začetek nečesa velikega.

• Jana Drašler

GEOGRAFIJA KOSTANJEVICE NA KRKI

Kamninska sestava in relief

Skorajda vsakdo izmed nas bi o kulturnem in družbenem razvoju Kostanjevice na Krki vedel povedati kar nekaj besed, manj pa je tistih, ki bi znali razložiti fizični nastanek in prostorski razvoj tega čudesa ob vznožju Gorjancev. Vedeti moramo, da družbena zgodovina sega stoletja nazaj, medtem ko je obstoj narave in naravnih sil izražen v milijardah let. Danes večinoma gradi, podira, premika in ustvarja človek. Delo narave ostaja neznanka, sila na katero pozabimo in se nanjo spomnimo le ob kakšni večji ujmi. Edino mesto na otoku nebi bilo otoško, če ne bi davno nazaj reka Krka zaradi zgradbe in oblike površja napravila okljuk, tudi ščuke se ne bi drstile v Krakovem, če bi tam ne bilo glin in na njej močvirja. In naprej v razmislek zakaj naselje Vrtača nosi takšno ime?

Za začetek naj povem, da Kostanjevico in vso njeno bližnjo okolico pokriva pokrov sedimentnih, torej relativno mladih kamnin. Vse tu prisotne kamnine so nastale v mezozoiku in kenozoiku torej v času dinosavrov. Območje Kostanjevice na Krki in njeno širše okolico v grobem sestavljata dve tektonski enoti. Južni, mnogo višji del, pripada Gorjancem, severni, nižji del, pa predstavlja del Krške udorine oziroma kotline.

Za lažje razumevanje kamninske zgradbe in oblikovanosti površja je dobro poznati geološko preteklost teh krajev.

V zemeljskem srednjem veku je ta prostor prekrivalo relativno plitvo morje, ki pa se je proti koncu mezozoika poglobilo. Na njegovem dnu so se nabirale in odlagale debele plasti usedlin, tako organskih kot anorganskih, iz njih pa so kasneje nastajale nekatere značilne kamnine. Mezozoiku sledi kenozoik in z njim obdobje okopnitve, ki pa ni trajalo dolgo. Z vzhoda so te kraje prelile vode iz obrobja Panonskega morja. Morska flora in fauna je še danes vidna v obliki fosilov školjk ali polžev, ki smo jih po bližnjih vzpetinah nabirali kot otroci. Veliki dotoki sladke vode preko deževnice, rek in potokov ter podtalnice in zaprtost morja na tem območju sta bila kasneje razlog padanja koncentracije soli v vodi in spreminjanja le te iz morske v brakično, to je mešanica sladke in slane vode. Posledično se je v tem obdobju in v takih razmerah tu usedal lapor. Sledilo je relativno mirno tektonsko obdobje kar je omogočilo počasno nižanje morske gladine in zasipavanje dna morja. Številni sladkovodni dotoki (reke, potoki, hudourniške vode) so odlagali debele plasti materiala kot na primer pesek, melj, glina, prod in teren se je uravnaval ter počasi dobival današnjo podobo. Prav tako je v istem obdobju prišlo do močnega zakrasevanja površja na tem območju. Vse te sedimentne kamnine in nanosi so ob stiku z deževnico začeli dobivati nove podobe, ki se nenehno na novo ustvarjajo, obnavljajo oziroma spreminjajo svojo prvotno obliko. Ugrezale in poglobljale so se vrtače, v skale so se

zarežali žlebiči in škraplje. Pod površjem nastajajo ogromne dvorane, jame, rovi, kapniki in še bi lahko naštevati. Tektonsko mirno obdobje je minilo in nekako pred dvema milijonoma let je močna tektonika ob prelomih povzročila ugrezanje in s tem nastanek Krške udorine. Ta proces še vedno traja in bo truje veliki seizmični ogroženosti teh krajev, kar lahko v obliki manjših potresov občutimo skorajda mesečno. Prav tako so se v tem istem, reliefno pestrem obdobju dvignili Gorjanci. Najvišji vrh, Trdinov vrh, danes dosega kar 1178 m.

Glede na vrsto in nastanek, od poznanih treh tipov sedimentnih kamnin, kot zgoraj omenjeno so te v pokrajini prevladujoče, tu najdemo dva tipa. Tako mehanične kot tudi organogene.

Prve lahko opredelimo kot tipične usedlinske kamnine, ki so nastale z erozijo (to je delovanje sile, ki povzroča razpad) starejših kamnin, z njihovim izpiranjem in kasneje odlaganjem. Odlagale so se predvsem kot rečne in tudi morske usedline. V nadaljnjih procesih je bil ta material izpostavljen različno močnim zemeljskim pritiskom. Tako se je material zlepil in iz njega so nastale plasti laporjev in glinavcev različnih debelin in glede na primese tudi različnih barv. Te vrste kamnin prevladujejo predvsem v vzhodni smeri proti Podbočju. Predstavljajo kamninsko jedro nizkega gričevnatega sveta, preraslega z vinogradi in sadovnjaki.

Druge, organogene, sedimentne kamnine prevladujejo predvsem južno in jugozahodno od Kostanjevice, to je v nekoliko dvignjenem nadmorskem pasu, na severnih obronkih Gorjancev in v njihovem jedru. Glede na »lepilo«, ki je odmrle morske organizme zlepilo v relativno trd material, tu najdemo tako apnenec kot dolomit v različnih oblikah glede na čistost. Tako najdemo dolomit, dolomitiziran apnenec in razne vrste apnencev, predvsem oolitnega, lapornega, plastnatega in litotamnjskega.

Ravninski svet je v preteklosti zasipavala reka Krka s svojima pritokoma Studeno in Obrhom. Zato so se skozi čas tu nabrale različno debele plasti aluvialnih oziroma rečnih naplavin. Prevladuje glina, ki pa ima lahko primese prodnikov. Tak pas naplavin sega na jugu do preloma, ki je povzročil dvig obronkov Gorjancev. Še več naplavin najdemo na levem bregu Krke, kjer plast neprepustne glinice sega le malo pod površje in zato tu prevladuje precej zamočvirjen svet na njem pa Krakov gozd največji ravninski listopadni gozd v Sloveniji.

Že majhni detajli v reliefu ali kamninski podlagi povzročajo spremembo razmer za življenje rastlin, živali in človeka.

• *Alja Pincolič*

NIŽJE PLEMSTVO IN KOSTANJEVICA NA KRKI

Foto: Jani Zakšek

Če smo se v prejšnji številki kostanjeviških novic spomnili koroške vojvodske družine Spanheimov in njihovih družinskih članov, se bom v tem tekstu posvetil nižji plemiški rodbini, ki je imela v upravljanju Kostanjevico in nam jo je predstavil že Andrej Komac v zborniku Vekov tek. Spanheimi so hoteli svojo posest ob spodnjem toku reke Krke seveda obdržati in jo še razširiti, zato so na tem področju napravili nekaj utrdb z namenom vojaške obrambe in izkoriščanja naravnih bogastev tega področja. To nalogo so zaupali nižjim plemičem, ki so se imenovali po kraju in gradu svojega bivanja. Iz ohranjenih virov, ki so sicer za visoki srednji vek redki, se da razbrati usode posameznikov, ki so sooblikovali pokrajino in pomagali kolonizirati gozdno in gričevnato pokrajino v širši okolici Kostanjevice. Iz ohranjenih listin zgodnjega trinajstega stoletja izvemo, da je v utrjenih postojankah v Kostanjevici in okolici živelo 11 plemičev, ki jih viri naslavljajo z imenom Kostanjeviški. Čeprav imajo isto ime, viri pričajo o treh skupinah oziroma rodovih. Prvi dve sta sicer s šestimi člani manj pomembni, saj sta kaj kmalu izginili iz pisnih virov. Dlje časa se je ohranila le zadnja skupina, ki jo je sestavljalo pet bratov in sicer Oto, Ofo, Ortoľ, Tomaž in Engelbert, za katerega se sicer domneva, da je bil morda le bratranec ali pa njihov stric. Če so vsi živeli na istem gradu ne vemo, sej se je poleg Starega gradu nad Podbočjem, nahajala trdnjava tudi v samem mestu Kostanjevica na otoku. Vse do srede 13. stoletja bratje Ofa niso uživali kakšnega posebnega mesta med kranjskimi plemiči, kar nam priča druga listina ob ustanovitvi cistercijskega samostana v Kostanjevici. Med 50 pomembnimi odličniki so se nahajali še na samem repu lestvice. Ob zadnjih listinah Koroških Spanheimov zlasti od 60. let pa se njihov dvig med dolenskim plemstvom že očitno pozna. Pri zadnji delitvi premoženja med zadnjima živčema koroškima Spanheimoma so bili pomembni kot razsodniki, katerih odločitve sta vzajemno spoštovala. Kljub menjavi novega

koroškega vojvode, Kostanjeviški niso izgubili svojih pozicij, saj so obdržali pomembna mesta vse do svojega počasnega propada. Ker je rod postajal vse številnejši, so se bili prisiljeni izseliti iz gradu v Kostanjevici na druge gradove zlasti na grad Sicherstein in Sichelburg (kasneje imenovan Žumberg). Lokacija omenjenih gradov je še nekoliko sporna, čeprav se zdi, da se z interdisciplinarnostjo odvija zgodovina plemstva nekoliko na boljše.

S tem, ko so se Kostanjeviški preselili na drug grad so spremenili tudi svoje rodbinsko ime. Kot prva izmed teh treh vej je izumrla ravno rodbina, ki se je imenovala po Kostanjevici. Zadnji vplivnejši med njimi, ki je imel službo kostanjeviškega glavarja je bil Ofo II. Njegovemu sinu Hanssu ni uspelo zadržati očetove pozicije, zato sta z materjo Elizabeto tonila vedno globje v brezno revščine, tako da je bil Hanns Kostanjeviški prisiljen razprodati vse svoje družinsko imetje sorodnikom Sichersteinskim in Sichelburškim, na koncu celo pa še celo svoj pečat.

Nekoliko bolje se je godilo drugi veji, ki se je poimenovala po gradu Sicherstein, saj so odkupili večino posesti Kostanjeviških. Želja po dvigu na socialni lestvici med plemstvom pa je pripeljala tudi slednjo vejo pred bankrot in s tem v propad. Henrik II. Sichersteinski se je poročil z vplivno in bogato Eufemijo Emmerbersko, katere družina je na štajerskem držala močne pozicije. Da jih ne bi razočaral s proti-darilom, se je s poročno pogodbo žal močno zadolžil. Tako si je Henrik II., namesto da bi ga pridobil, svoje bogastvo le nekoliko zmanjšal. Da bi si nabral določeno vsoto, si je bil primoran sposoditi tudi od bogatih celjskih Židov, ki so imeli zaradi svojih močnih mrež vedno na voljo denar za posojanje, njihove obresti pa so bile zelo visoke. V krščanskem srednjem veku je namreč veljalo dejanje posojanja denarja za oduševne obresti kot nečisto, zato so to vrsto bančništva prepuščali Židom, ki so jo s pridom izkoriščali. Henrikov sin Oto IV. je odprodal enega izmed družinskih gradov, da bi si izboljšal nastali finančni položaj, a je žal večino pridobljenih sredstev romalo k Emmerbergom za poplačilo dolga, ki je verjetno nastal ravno zaradi očetove ženitve s sestro tako iz vplivne družine, kot so bili Emmerberški gospodje. Čeprav je znano, da se je plemstvo v 14. stoletju znašlo v težkem finančnem položaju, se je družina Sichersteinskih še posebno močno zadolževala, kar nam kaže kar nekaj listin iz 14. stoletja. Njihove težave so sicer koristile (predvsem) Celjskim grofom, ki so radi prevzemali njihove dolgove v zameno za premoženje. Pred svojo smrtjo 1393 je Oto IV. Sichersteinski prepisal še zadnje ostanke svojega premoženja in viteško zmožne klientele na Celjane.

Zadnji sorodniki Kostanjeviške veje Sichelburški, ki so imeli v lasti le manjši del kostanjeviških posesti v okolici Žumberaka, so obe preostali veji preživeli še za pol stoletja, ko je z smrtjo Hannsa III. Sichelburškega izumrla še zadnja veja nekoč močne in vplivne veje kostanjeviških kastelanov, ki so svoj razcvet doživeli s propadom Spanheimov, a so podobno usodo doživeli slabih 200 let kasneje.

• *Marko Vengust*

ZDRAVJE

ZDRAVJE

PREVIDNO NA SONCU

Topli sončni žarki vabijo, da se jim lenobno prepustimo in uživamo. Gibanje na prostem in v naravi je koristno, vendar moramo paziti, da se pri tem pretirano ne izpostavimo soncu, oziroma se ustrezno zaščitimo, saj ultravijolični žarki UVA in UVB povzročajo poškodbe kože in oči, oslabijo imunski sistem ter povečajo nevarnost za nastanek kožnega raka.

Najbolj ogroženi so dojenčki, šolski otroci in mladostniki.

Dojenčki imajo tanjšo kožo in slabo razvit melaninski pigment, zato pri njih hitreje pride do sončnih opeklin kot pri starejših otrocih. Odrasli in otroci, ki imajo številna pigmentna znamenja po koži in tisti, ki so svetlih las in polti ali pa imajo v družini primere kožnega raka, so prav tako bolj občutljivi za škodljivo delovanje sončnih žarkov.

Namerno izpostavljanje sončnim žarkom zato, da bi porjaveli, ni priporočljivo. Zagorelost polti je v resnici obrambna reakcija in kaže na poškodbe kože zaradi ultravijoličnih žarkov.

Pogosto so opekline posledica izpostavljenosti soncu zaradi vsakodnevnih aktivnosti in dela na prostem. Če se izpostavljenosti soncu nikakor ne moremo izogniti, potem upoštevajmo pravilo, da se ne izpostavljammo med 10. uro dopoldne in 16. uro popoldne, ko je sevanje UV žarkov najmočnejše.

Enako velja tudi za otroke, ki se veliko gibajo na prostem, igrajo na dvorišču ali v naravi. Večina otrok prejme od 50% do 80% vsega UV sevanja že do 18. leta starosti, kar poveča tveganje za nastanek pigmentnih znamenj in kožnega raka v kasnejših letih življenja. Zato je pomembno, da jih po nepotrebnem ne izpostavljammo soncu in jih naučimo, kako se je potrebno zaščititi pred sončnimi žarki. Naučimo jih »pravila o senci«, ki pravi: ko postane otrokova senca krajša od njegovega telesa, naj se umakne v senco ali nadaljuje z igro v notranjih prostorih.

Uporabljajmo kremo za zaščito pred soncem z zaščitnim faktorjem za UVA in UVB žarke. Pri izbiri kreme bodimo pozorni na oznako SPF (Sun Protection Factor = Zaščitni faktor), ki pove za kolikokrat se podaljša naš običajni čas izpostavljenosti sončnim žarkom brez nastanka opeklin. Izberimo kremo z zaščitnim faktorjem SPF najmanj 15.

Kremo za zaščito pred soncem moramo uporabljati dosledno in pravilno. Namažemo se 30 minut preden gremo na prosto, ne pozabimo na ustnice, ušesa, vrat in kožo pod naramnicami kopalk ali obleke. Če želimo da nas bo krema zaščitila zaščitnemu faktorju ustrezno, jo je potrebno nanesti enakomerno in v dovolj debeli plasti (da namažemo odraslo telo, potrebujemo 6 čajnih žličk kreme). Kremo ponovno uporabimo vsake 2–3 ure in po vsakem kopanju, obilnem znojenju ali brisanju z brisačo. Še bolje je, če uporabljamo kremo, ki se v vodi ne raztopi («water resistant» oz. »waterproof«); vendar njen učinek v vodi ne traja več kot 40 oz. 80 minut, zato se moramo po kopanju ponovno namazati.

Dojenčkov, ki se še ne gibljejo samostojno, ne izpostavljammo soncu! V sončnem vremenu dojenčka namestimo v senco in ga oblecimo v lahka oblačila, ki pokrivajo celo telo, na glavi pa naj ima pokrivalo s širokimi krajniki. Pri dojenčkih, starejših od 6 mesecev, lahko za zaščito delov telesa, ki niso prekriti z obleko, uporabimo tudi kremo za zaščito pred soncem z visokim zaščitnim faktorjem.

Otroke in sebe zaščitimo tudi v senci in oblačnem vremenu, saj UV žarki potujejo skozi oblake in se odbijajo od peska, vode in celo od betona. Pazljivi moramo biti tudi v zimskih mesecih, saj se sončni žarki odbijajo od snega, v mrzlem in vetrovnem vremenu pa zaradi hladne kože ne čutimo, da nas je sonce opeklo.

Sončni žarki lahko poškodujejo očesno roženico ali povzročijo nastanek sive mrežnice v poznejših letih. Oči najbolje zaščitimo s sončnimi očali. Izberimo taka, ki imajo oznako (certifikat), da zagotavljajo 100% zaščito pred UVA in UVB žarki. Sončna očala, ki takega certifikata nimajo, nam dajo lažen občutek zaščite, v resnici pa so oči še bolj izpostavljene poškodbam zaradi ultravijoličnih žarkov.

Med bivanjem na plaži pijmo dovolj tekočine. Otroci pogosto pozabijo, da so žejni, zato jim večkrat ponudimo vodo.

Po celodnevem igranju na plaži ali na igrišču, otroci šele zvečer začnejo tožiti, da jim je vroče, da jih peče koža in jim je slabo.

V primeru da ima otrok kožo rdečo in otečeno, sončne opekline izdatno hladimo s hladnimi kopelmi in obkladki, dokler bolečina ne poneha. Potem jih namažemo s hladilnim mazilom. Kadar so na opečeni koži prisotni mehurji, opekline hladimo s hladno čisto vodo, dokler bolečina ne poneha. Ne uporabljamo mazil, temveč mehurje prekrijemo s sterilno gazo in obiščemo zdravnika.

Veliko bolj nevarna kot opekline je sončarica, ki nastane zaradi predolgotrajnega delovanja sončnih žarkov na odkrito glavo.

Otrok je močno rdeč v obraz, ima povišano telesno temperaturo, glavobol, vrtoglavico, mu je slabo, bruha ali celo izgublja zavest. V prvi pomoči otroka takoj prenesemo v hladen prostor ali senco. Leži naj tako, da ima vzglavje dvignjeno. Na glavo mu dajemo mrzle obkladke, hladimo mu tudi telo. Takoj poiščimo zdravniško pomoč.

Zaradi sončenja lahko pride tudi do dolgoročnih poškodb in škodljivih sprememb kože, ki se z leti kopičijo in seštevajo, pokažejo pa se v kasnejših letih, npr. gube, pege, kožni rak, melanom.

Redno si pregledujemo kožo. Na tak način bomo prej opazili spremembe in nove tvorbe na koži, npr. žarišča, ki se luščijo, kraste ali ranice, ki se ne celijo, kožne zatrdline ipd. Bodimo pozorni tudi na spremembe na svojih pigmentnih znamenjih, npr. nesimetrična oblika, nepravilni robovi, neenakomerna obarvanost, premer, ki presega 5 mm, rast znamenja v višino ali povečanje premera, krvavitve, vnetje, razjede. Kadar opazimo naštetete spremembe, je potreben pregled pri specialistu dermatologu.

• *Damjana Grubar*

Vir: Zaščitimo se pred soncem: Asist.mag. Mateja Rok-Simon, dr.med., spec. socialne medicine

KOPANJE V REKAH

V letu 2008 smo v dneh 9. in 10. 7. 2008, odvzeli skupno 16 vzorcev vod rek Krke, Kolpe in Lahinje zaradi ugotavljanja primernosti za kopanje. Vzorčenje smo opravili na krajih, kjer se ljudje kopajo najpogosteje.

V času odvzema vzorcev vod je bil vodostaj rek normalen, vreme sončno in v dneh pred odvzemom ni bilo večjih padavin. Temperatura vode se je gibala v reki Kolpi med 21,2 in 23,2°C, v reki Krki med 15,3 in 25,3°C, v reki Lahinji smo pa na odvzemnem mestu izmerili 15,7°C. Voda iz rek Krke in Kolpe je bila na vseh odvzemnih mestih brez oz. za reko značilnega vonja, bistra in prosojna do dna. Dno reke Lahinje ni bilo vidno. Ne odvzetih vzorcev smo opravili mikrobiološke in kemične analize.

V okviru mikrobioloških preiskav smo določali najverjetnejše število koliformnih bakterij, fekalnih koliformnih bakterij (*E.coli*) in št. intestinalnih enterokokov.

Kemične preiskave so zajemale naslednje parametre: barva vode, nasičenost s kisikom, vsebnost amonija, nitratov, orto-fosfatov, anionskih detergentov, mineralnih olj in fenolnih snovi. Ocene rezultatov in odvzemna mesta prikazujemo v preglednici.

Ocena primernosti rek za kopanje

Ocenjujemo, da so bile reke Krka, Kolpa in Lahinja, v času odvzema vzorcev, na vseh odvzemnih mestih (navedenih v preglednici), primerne za kopanje.

odvzemno mesto	temp. vode (°C)	vidne nečistoče	videz	MKB	KEM	primerno za kopanje
KRKA – Soteska–nad jezom	15,3	NE	U	S	S	DA
KRKA – Brod–NM	16,5	NE	U	S	S	DA
KRKA – Loka–NM	17,3	NE	U	S	S	DA
KRKA – Mačkovec–Termotehnika	18,4	NE	U	NS	S	DA
KRKA – Otočec–Jasa	18,3	NE	U	S	S	DA
KRKA – Dobrava–pod mostom	19,4	NE	U	S	S	DA
KRKA – Kostanjevica	19	NE	U	S	S	DA
KRKA – Karlče	21	NE	U	S	S	DA
KRKA – Podbočje	21,8	NE	U	S	S	DA
KRKA – Krška vas	25,3	NE	U	S	S	DA
KRKA – Velike Malence–ŠRC Grič	24,7	NE	U	S	S	DA
KOLPA – Krasinec	23	NE	U	S	S	DA
KOLPA – Podzemelj–kamp	23,2	NE	U	S	S	DA
KOLPA – Primostek	22,9	NE	U	S	S	DA
KOLPA – Križevska vas–kamp	21,2	NE	U	NS	S	DA
LAHINJA – Fabijanova Pristava	15,7	NE	U	NS	S	DA

Preglednica: ocena mikrobioloških in kemičnih rezultatov preiskanih vzorcev površinskih voda

Oceno pripravila:

• *Bonia Miljavac, dr. med., spec. higijene, Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto, direktor: Dušan Harlander, dr. med., spec. epidemiologije*

Obrazložitev

Na treh odvzemnih mestih (Krka–Mačkovec–Termotehnika; Kolpa–Križevska vas in Lahinja–Fabijanova pristava), so bili vzorci kopalne vode iz rek neskladni z merili določenimi z nacionalnim Pravilnikom o minimalnih higienskih in drugih zahtevah za kopalne vode, kar pomeni, da je mikrobiološka kakovost le-teh bila nekoliko slabša v primerjavi z vzorci odvzetimi na dr. odvzemnih mestih. To še posebej velja za vzorec vode iz reke Lahinje. Kljub temu pa voda na teh mestih, v letošnjem letu še zadošča kriterijem o primernosti vode za kopanje.

Opozorila

- Vode iz reke ne smemo uporabljati za pitje ali pripravo hrane
- Med kopanjem se moramo izogibati požiranju vode; še posebej je pomembno na to opozoriti otroke!
- Potrebna je posebna previdnost pri skokih v vodo; na mestih kjer ni možno oceniti globino vode (temna, kalna voda) je to početje zelo tvegano!
- Za starše: Male neplavalce in čofotalce ne smemo nikakor pustiti same in brez nadzora v bližini rek ali dr. vodnih površin

Priporočila

- Po kopanju priporočamo prhanje z zdravstveno ustrezno pitno vodo.
- Na območjih kopalnih voda (območja, kjer se običajno kopa večje število ljudi in kopanje ni prepovedano), bi treba urediti sanitarije s tuši; še posebej pa to velja za kampe in šotorišča – na to opozarjamo že vrsto let.

Legenda

MKB=mikrobiološki parametri
KEM=kemični parametri
S=skladen s pravilnikom
NS=neskladen s pravilnikom
U=ustrezen
NU=neustrezen

TURNIR V ODBOJKI NA MIVKI

Športno društvo Kostanjevica je na dan kostanjeviške noči organiziralo tradicionalni – 9. zapored – turnir dvojic v odbojki na mivki. V tekmovanju je sodelovalo 9 ekip. Najbolj pohvalno je, da so bile vse ekipe iz domače občine. Lahko rečemo, da se je Kostanjevica prebudila, saj so nastopali tudi nekateri, ki odbojgarsko žogo vidijo le poredko. Manjkale pa so ženske udeleženke, saj so bili vsi tekmovalci so namreč moški. Turnir je bil v osnovi namenjen domačim tekmovalcem s ciljem povečati popularizacijo odbojke v Kostanjevici in dati vsem priložnost, da igrajo. Prednost organizacije lokalnega turnirja je namreč ravno v tem, da se lahko vsi dokaj enakovredno kosajo med sabo. Pretekla leta smo imeli turnirje na višjem nivoju z udeležbo ene do dveh domačih ekip, na katerih so nastopali tudi registriranimi igralci iz I. in II. slovenske lige in igra z njimi ni bila poseben izziv. Odbojgarski klub Kostanjevica, ki deluje že dve sezoni, proizvaja nove igralce in dviguje zanimanje za ta šport v kraju. Na naslednjem turnirju pričakujemo še večjo udeležbo.

Izidi:

1. mesto:

ekipa JDT (David Čuk in Janez Halas)

2. mesto:

OLD SCHOOL (Žan Colarič in Boštjan Tomazin)

3. mesto:

OK Kostanjevica I. (Luka Krošl, Jernej Tomazin)

4. mesto:

ŠD Kostanjevica II. (Marko Jurečič, Boris Polovič)

Foto: Jani Polovič

TEKI ZA DOLENJSKI POKAL

Tekmovanje za Dolenjski tekaški pokal se je prevesilo v drugo polovico, za nami je namreč 15. od skupno 24-tih tekov. Tekov se v povprečju udeležuje od 100 do 200 tekačev. Nekateri teki imajo naravo gorskih tekov, saj je treba premagati precejšnjo nadmorsko višino. Tako je imel tek na Lisco 860, na Bazo 20 400, na Miklavž pa 420 metrov nadmorske višine.

Zelo uspešno sezono nadaljujejo tudi tekači našega športnega društva. Eden najvztrajnejših je Marko Bučar, sin bolj znane tekača Leopolda Bučarja. V tej sezoni je zelo napredoval. Pojavil se je na startu in uspešno končal prav vse teke. Enkrat je v svoji kategoriji celo zmagal. V seštevku vseh tekov zaseda v svoji kategoriji trenutno 2. mesto. Njegov cilj je ostati med prvimi tremi v kategoriji tudi na koncu sezone.

Janez Polovič se je udeležil 11 tekov in bil v svoji kategoriji kar 10-krat prvi in enkrat drugi. V absolutni konkurenci je bil dvakrat drugi in štirikrat tretji. Ni treba posebej poudariti, da v svoji kategoriji premočno vodi, v skupni uvrstitvi pa zaseda tretje mesto. Kot sam pravi, je dvignil formo na višji nivo, saj so bili najboljši rezultati prav v zadnjih tekih. Cilji na koncu sezone so zmagati v svoji kategoriji in uvrstitev med prve tri v absolutni konkurenci. Kostanjevico občasno, ko prirejajo tek za mlajše kategorije, uspešno zastopa tudi njegov petletni sin Nino.

Eden vrhuncev sezone bo prav gotovo tudi Tek ob Krki, ki ga že 23. leto zapored organizira naše športno društvo. Priprave za tek že intenzivno potekajo, tako da bo do 14. septembra do 10.00 ure vse nared. Vabimo vse prebivalce Kostanjevice, da se ga aktivno udeležijo.

PRIREDITVE V MESECU AVGUSTU IN SEPTEMBRU

V okviru občinskega praznika nameravamo 23. avgusta izvesti tradicionalni turnir v malem nogometu za pokal Občine Kostanjevica. Turnir smo iz uveljavljenega termina v mesecu oktobru, zaradi novega datuma občinskega praznika (15. avgust) prestavili. Pričakujemo, da se bodo po posameznih vaseh, tako kot v odbojki, »prebudili« in sestavili nogometne ekipe. Če bo vreme dopuščalo bomo izvedli tudi že večkrat prestavljen triatlon oziroma duatlon (odvisno od reke Krke), tako da imajo vsi potencialni kandidati še dovolj časa za trening. Proga za kolo ni več tako zahtevna kot v preteklih letih in je primerna za vse, poteka pa na relaciji: osnovna šola – Karlče – Slinovce – Globočice (nad kostanjeviško jamo) – šola. Septembra imamo poleg teka (14.) v načrtu še turnir v tenisu (konec septembra).

• Boris Polovič, predsednik ŠD Kostanjevica

DOBRODELNI KOLESARSKI MARATON

V nedeljo, 22.6.2008 je v Kostanjevici na Krki potekal že tretji tradicionalni dobrodelni kolesarski maraton.

Pobudo za prvi dobrodelni kolesarski maraton, ki se je odvijal v maju leta 2006, je dal Klub podpornikov časopisa Monde diplomatique oziroma danes že pokojni Janez Drnovšek. Na prvem dobrodelnem kolesarskem maratonu se je zbiral denar za ljudi v politični in humanitarni krizi v Darfurju, končna vsota je bila 10432 evrov. Leta 2007 je maraton znova oživel in izgubil pripono »za Darfur«, saj so zbirali denar za nakup respiratorja za Klinični oddelek za otroško kirurgijo in intenzivno terapijo Kirurške klinike Kliničnega centra v Ljubljani. Na letošnjem – tretjem dobrodelnem kolesarskem maratonu pa so se zbirala sredstva za nakup naprave za hitro genetsko diagnostiko otrok in za hitro prenatalno diagnostiko Pediatrične klinike v Ljubljani. Nekaj čez 150 kolesarjev je lahko izbiralo med dvema razdaljama, prvo v dolžini 21 km in drugo 52km. S skupnimi močmi so zbrali 11800 evrov. Omeniti velja tudi kolesarsko društvo Landstrass iz Kostanjevice, ki nosi pomemben del pri organizaciji kolesarskega maratona, saj v sodelovanju z Monde Diplomatie skrbi za tehnični del organizacije maratona.

Start kolesarskega maratona, Foto: Matej Jordan

INTERVJU Z VELEPOSŁANIKOM ZDA YOUSIFOM B. GHAFARIJEM

Danes so v Kostanjevici pripravili diplomatski maraton, na katerem so zbirali denar za otroke. Kakšno je vaše mnenje o tej humanitarni akciji?

Vsekakor je to zelo dobra poteza. Kot veste, je pomoč vedno dobrodošla. Pomoč potrebujejo otroci, bolnišnice in še mnogi drugi. Zato smo danes tukaj. Humanitarna akcija je zelo dobra poteza.

Kolesarili ste na velikem, 50km, maratonu?

Pravzaprav je bil to 54km dolg maraton, malo smo zašli s poti, ampak je uspelo.

Pa vam je bilo kaj vroče?

Ja, malce pa res. Ampak je bilo čudovito.

Vam je všeč Kostanjevica na Krki in narava naokoli?

Moram reči, da sem v Sloveniji šele 4 tedne in to je danes moj prvi obisk v tem delu Slovenije in sem navdušen nad njegovo lepoto. Danes sem resnično užival.

Ste uspeli poizkusiti naše vino, cviček?

Da.

In vam je bil všeč?

Vsekakor.

• Matej Jordan

PROSLAVA V SPOMIN ANTONU KAMBIČU – DUŠANU

Foto: Matej Jordan

V organizaciji Združenja borcev za vrednote NOB Krško in Krajevne organizacije ZB NOB Kostanjevica na Krki, ter Skupnosti borcev Gorjanskega bataljona je bila 12. julija na Velikih Vodenicah – Ržiščah pri spomeniku osrednja proslava, posvečena 65 obletnici poboja komandanta Vzhodnodolenjskega odreda, Antona Kambiča – Dušana, ter njegovih soborcev, Brdik Ivana, Remus Janeza in Tomšič Antona – Kostje.

Navzoče je pozdravil predsednik kostanjeviškega krajevnega odbora ZB NOB, ki je med drugim opozoril, da ne smemo pozabiti, še manj pa sprevrčati, zgodovinskega dejstva, da je bila NOB sestavni del mednarodne protifašistične koalicije. Kulturno umetniški program je povezovala Lea Colarič Jakše, nastopili pa so: Pihalni orkester Kostanjevica na Krki, Mladi harmonikarji iz Podbočja, pevski zbor Aktiva kmečkih žena »Pod Gorjanci«, recitatorska skupina »Lojze Košak« in kantavtor Blaž Zakotnik. Slavnostni govornik je bil znani vojaški analitik Milan Gorjanc, predsednik skupnosti borcev 1. dolenskega bataljona in član izvršnega odbora območne organizacije ZB NOB. Gorjanc se je v prvem delu svojega izčrpnega govora dotaknil, predvsem zgodovinskih dejstev NOB v teh krajih s posebnim poudarkom na Antonu Kambiču – Dušanu. Ta del govora zaradi aktualnosti posredujemo v celoti:

»Spoštovani borci in udeleženci narodnoosvobodilnega boja slovenskega ljudstva! Cenjeni prijatelji, ki so vam v srcu vrednote tega boja! Dragi rojaki Podgorci!

Izjemno sem počaščen, da ste mi zaupali, da vam danes na tem svetem mestu spregovorim in z vami podelim spomin na tragični dogodek izpred 65 let, ko je tu padlo pet borcev za narodovo svobodo, med njimi tudi poveljnik Vzhodno-dolenjskega odreda Anton Kambič – Dušan.

O Vzhodno-dolenjskem bataljonu niso napisane zajetne monografije, pa ne zato, ker ni bil težkih in ogorčenih bojev s sovražnikom. Doživel je v kratkem času veliko sprememb in bil je izvir popolnitve slavnih slovenskih brigad.

Podgorje je bilo že od nekdaj uporniško, od Gubčevih kmečkih uporov pa do današnjih dni. Takoj po prvi svetovni vojni poleti leta 1919 so tod padli strelji proti novi oblasti. Uporu niso bili kos samo žandarji, na pomoč jim je prišla še vojska, da bi umirila uporniške Podgorce. Okupacija leta 1941 je sicer presenetila ljudi v teh krajih, vendar so se hitro zbrali in organizirali v odpor. Že v avgustu 1941 je bilo ustanovljen šentjernejski rajonski odbor OF, ki je zajel takratne svetokriško (podbočensko), kostanjeviško, šentjernejsko, orehovško, belocerkevsko i škocjansko občino. Prvi uporniki so se zatekli pred nasiljem nemškega okupatorja v zavetje Gorjancev tu gori nad Vodenicami že konec julija 1941, med njimi je bila tudi kasnejša narodna heroina Milka Kerinova iz Velikega Podloga. Prve dni januarja 1942 so se iz Kostanjevice napotili trije mladi fantje med dolenske partizane na Frato pri Ajdovcu v Suhi krajini, njim se je pridružilo še 6 vrstnikov iz okolice Šentjerneja. To so bili prvi narodni borci iz Podgorja. Prve dni marca je v Kočevskem Rogu nastal 1. dolenski partizanski bataljon. Po vojaško neuspešnem, politično pa zelo odmevnem, napadu na Žužemberk je 3. četa tega bataljona, ki jo je vodil Franc Pirkovič – Črt, konec marca prispela na Gorjance in se utaborila v Pendirjevki. Nekaj dni pozneje so Italijani pri Miklavžu doživeli težak poraz v boju s Črtovo četo, ko je prek 2000 Mussolinijevih vojščakov hajkalo po Gorjancih. V kratkem boju je padlo 6 vojakov, med njimi tudi major, na partizanski strani ni bilo izgub. 13. maja se je na Pragu v neposredni bližini Javorovice zbralo prek 150 gorjanskih partizanov in ustanovili

Malence, Foto: Stanko Jordan

so Gorjanski bataljon, ki je v nekaj tednih narasel na prek 300 narodnih borcev iz Podgorja. Na levem bregu Krke v osrčju dolenskih gričev je nastal 2. bataljon, 1. bataljon se je rodil na območju Trebelnega in Suhe krajine, 3. je nastal v Topliški dolini, 5. belokranjski pa je bil boje na severnem delu Bele krajine. To je bil Dolenski odred. Te dni so v partizanske vrste množično odhajali mladi Dolenjci in nastali so novi odredi: Zahodno-dolenjski, Krški in Belokranjski.

V jeku velike italijanske ofenzive, ki je trajala skoraj tri mesece in ko so italijanska propagandna trobila in slovenski dušni pastirji s prižnic oznanjali konec partizanov, je na Trebelnem bila ustanovljena 2. slovenska partizanska brigada Matije Gubca in vanjo so se vključili borci dolenskih odredov. Nekaj dni pozneje je ustanovljena 3. brigada Ivana Cankarja, vanjo je vstopil celotni Belokranjski odred. Prišlo je do reorganizacije odredov in na območju spodnje Dolenske je ustanovljen Vzhodno-dolenjski odred z enim bataljonom v osrčju dolenskega gričevja, Gorjanskim na Gorjancih in Belokranjskim v Beli krajini. Po veliki zmagi Cankarjeve brigade in hrvaških partizanov na Suhorju se je v Cankarjevo brigado vključil skoraj ves Gorjanski bataljon. Na Gorjancih je ostala samo četa izbranih borcev, ki jo je vodil Anton Kambič – Dušan. Vzhodno-dolenjski odred je spomladi 1943 znova narasel v močno uporniško enoto s tremi bataljoni. Vzhodno-dolenjski odred so tvorili predvsem borci iz Podgorja in levega brega Krke. Njegova največja zasluga je, da nikoli ni dovolil, da bi okupator in njegovi domači pomočniki zasedli Gorjance oziroma mirno prebivali v večjih krajih v dolini Krke.

Da bi preprečili stik gorjanskih partizanov z ljudmi v Podgorju, so Italijani začeli spomladi graditi močno utrjeno linijo s žičnimi ovirami in gostimi bunkerji. Hkrati pa so okrepili belogar-

Združenje borcev za vrednote NOB, krajevna organizacija Kostanjevica na Krki vabi:

V soboto, 4. oktobra ob 11. uri na srečanje borcev in občanov pri obnovljenem spomeniku na Ostrcu. Slavnostni govornik bo prof. dr. Matjaž Kmecl.

V soboto, 18. oktobra ob 11. uri na Malencah – komemoracija za ustreljene kostanjeviške talce.

distične postojanke na robu Podgorja. Posadke v bunkerjih so zvečine sestavljali domači, po dušnih pastirjih zavedeni fantje – belogardisti. Tako se je konec maja 1943 tu na Vodenicah pri nekdanjem prijatelju mudil poveljnik Vzhodno-dolenjskega odreda Anton Kambič – Dušan s spremljevalci. Njegov prijatelj, prodana duša, je po otroku obvestil belogardiste o obisku. Le-ti so pričakali Dušana z borci v zasedi. Padlo je pet partizanov, med njimi tudi komandant Dušan.

Kdo je bil Anton Kambič – Dušan? Rodil se je na sončni strani Gorjancev v Beli krajini. Kruh si je poiskal v državni službi in postal je orožnik. Dolga leta je opravljal službo v Kostanjevici in postal poveljnik orožniške postaje. Bil je zaveden Slovenec, pravi domoljub. Med drugim je prijateljeval s takratnim ednim komunistom v Kostanjevici Tinotom Bajcem – Grego. Ko je prišla vest o ustanovitvi Gorjanskega bataljona v dolino, se je odpravil s celotno orožniško posadko z orožjem med narodne borce. Med borci je bil cenjen po preudarnosti in odločnosti. Anton Kambič – Dušan je bil predvsem zvest slovenskemu ljudstvu. Padel je zaradi izdaje kot mnogi drugi narodni borci.«

Proslave so se udeležili tudi štirje še živeči partizani 1. dolenskega bataljona, Medven Sandi, Vene Karel, Kušljan Stanko in Lenič Alojz.

DOŽIVETJA ERASMUS KORPUSA NA PORTUGALSKEM

Kot so Grki v Antiki ustanavljali kolonije na območju Mediteranskega bazena, sedaj Evropska unija ustanavlja Erasmus kolonije širom Evrope. Tako sem se tudi jaz za pol leta odpravil »kolonizirati« najboljšo zahodno celinsko evropsko državo – Portugalsko, natančneje njeno glavno mesto Lizbono. Tale kolonizacija ni potekala kot tista v antiki, ampak v okviru Erasmus študijske izmenjave.

Kaj sploh je program Socrates Erasmus? Poglejmo najprej kaj pravi teorija: Erasmus je sektorski program v okviru programa Vseživljensko učenje, ki pokriva potrebe po učenju vseh udeležencev formalnega visokošolskega izobraževanja ter poklicnega izobraževanja in poklicnega usposabljanja na terciarni ravni ne glede na trajanje izobraževanja ali stopnjo kvalifikacije, vključno z doktorskim študijem, ter zavode in organizacije, ki izvajajo ali omogočajo to izobraževanje in usposabljanje. (UL 327/45, 24.11.2006). Poleg ciljev programa Vseživljensko učenje so posebni cilji programa Erasmus med drugim še: podpiranje uresničevanja evropskega visokošolskega prostora, izboljšanje kakovosti in povečanje mobilnosti študentov in učiteljskega osebja, izboljšanje kakovosti in povečanje obsega večstranskega sodelovanja med visokoškolskimi institucijami v Evropi ter nenazadnje tudi povečanje stopnje preglednosti in združljivosti med kvalifikacijami, pridobljenimi v izobraževanju in na višjih ravneh poklicnega izobraževanja v Evropi.

Sam sem za izmenjavo na Portugalskem odločil med drugim zaradi učenja jezika (portugalščina je 5. najbolj govorjen jezik na svetu), spoznavanja nepoznane

Lizbona leži na sedmih gričih. Transport v samem centru je zaradi tega otežkočen. Tako se v samem mestnem centru nahaja veliko število vzpenjač, ki skupaj z barvitimi tramvaji dajejo svojevrsten čar mestnemu centru.

Lizbona leži v centralnem delu Portugalske. Nahaja se ob estuariju najpomembnejše Portugalske reke Tejo. Ugodna strateška in naravno zavarovana lega je omogočala ugodne pogoje za naselitev že v pred antičnem času. Danes pa reka Tejo predstavlja naravno oviro pri povezavi z južnim bregom. Na sliki: Most 25.aprila.

Foto: Gašper Krhin

Spomenike in ostale umetnine povezane z kolonialnimi odkritji in ničkolikokrat opevanimi portugalskimi zlatimi časi je moč najti na vsakem vogalu Lizbone. Na sliki: zemljevid iz ploščic (še ena »Portugalska značilnost«) slikan iz spomenika odkritij ali Padraos Descobrimentos v zgodovinski četrti Belem.

Foto: Veselina Milanova

Tako nekako pa izgleda »delovni dan« starejše populacije in ena izmed tradicionalnih Portugalskih noš. Lepa, a ne? No, stvar lastne presoje...

dežele (ker kljub temu, da zaključujem študij geografije, moram priznati da kaj veliko več kot nekaj temeljnih značilnosti pravzaprav nisem poznal), akademske izkušnje (študiral sem na Lizbonski Universidade de Nova, na Faculdade de Ciencias Sociais e Humanas, na oddelku za geografijo in prostorsko planiranje – zadeva se sliši zanimivo, vendar sem bil rahlo razočaran nad samo fakulteto in programom) ter seveda nenazadnje kulturne integracije in spoznavanja novih ljudi iz vseh koncev Evrope. No, da ne pozabim ... Med drugim so me premile tudi prečudovite portugalske plaže, ki so vsekakor vredne obiska. Te plaže so vsaj zaenkrat še neuničene, tako da lahko na njih brez problemov najdeš prostorček zase, vendar jih v zadnjem času močno ogroža prekomerna gradnja, ki bo verjetno naredila te Portugalske bisere podobne španskim betonskim megaturističnim objektom. Res škoda!

Kot sem že omenil, sem si za kraj izmenjave izbral Lizbono, ki je prestolnica Portugalske že od sredine srednjega veka, kar je nedvomno pozitivno vplivalo na njen razvoj. V mestu, ki ima z okolico okoli 2,5 milijonov prebivalcev, se močno prepletata zgodovina in sodobnost. Na sam razvoj mesta in njegov izgled so vplivala odkritja v 16. stoletju ter nato veliko bogastvo, ki ga je država črpala iz kolonialnega imperija. Na to obdobje zgodovine so Portugalci še posebej ponosni in se tega dela zgodovine in ostalih starih dobrih časov ter mornarske tradicije spominjajo preko v zadnjem času zelo popularne glasbe Fado.

In kaj reči o Portugalcih? So zelo prijazni ljudje. Seveda je najbolje, da jih ogovoriš v Portugalskem jeziku, česar so še posebej veseli. Za razliko od sosodnjih Špancev znajo veliko bolje govoriti Angleško (seveda je njihovo znanje Angleškega jezika nekoliko slabše v manj razvitih in od turističnih območij oddaljenih območij). Mene osebno je najbolj zmotila njihova mentaliteta, ki je nadvse podobna mentaliteti ostalih Mediteranskih narodov. Če sem imel v preteklosti tipične slovenske

navade, sem jih tukaj lahko kar na hitro pozabil. Zamujanje, pozno vstajanje, sista, večerje okoli 11h zvečer so stalnica portugalskega vsakdana. Slovenski rek „Rana ura zlata ura,« tu sploh ne pride v poštev, saj se redko kateri urad ali služba odpre pred deveto uro zjutraj.

Prav posebna zgodba zase pa so seveda navade Portugalcev v prometu. Čeprav sem na Portugalsko prispel po desetdnevnem popotovanju po Južni Evropi – vaju vsega hudega – so me navade voznikov in ostalih udeležencev v prometu presenetile v slabem smislu. Naj le omenim, da te ostali ljudje kar čudno gledajo, če upoštevaš rdečo luč na semaforju. Sicer so avtoceste v dobrem stanju, vendar tudi nekoliko dražje. Če dodam, da so naftni derivati med najdražjimi v Evropi (sedaj verjetno okoli 1,6 € za liter), je potrebno za potovanje po državi kar globoko seči v žep.

Sicer pa ti je v Lizboni bolj težko dolgčas. Portugalska prestolnica ponuja marsikaj. Meni osebno je bil najbolj zanimiv sam center mesta, kjer se med drugim nahaja tudi četrt Bairro Alto. Ta četrt je v marsičem podobna Metelkovi mestu v naši prestolnici, le da je za okoli 10–krat večja in s tem še veliko bolj zanimiva. V okviru Erasmus organizacije Lisboa je bilo organiziranih veliko potovanj in tematskih večerov, sam pa sem najbolj prisegal na zabave in večerje z novimi prijatelji in stanovalci, s katerimi smo prirejali mednarodne večerje, na katerih je moral vsak predstaviti svojo nacionalno jed in pijačo. V Lizboni se odvija tudi veliko prireditvev in dogodkov med katerimi sta name naredila največji vtis nogometna tekma enega domačih nogometnih klubov – v mojem primeru Benfica, ter bikoborbe v mestni »Praca de touros«. Prvo prireditev vam toplo priporočam (ne zaradi samega nogometa, ampak zaradi vzdušja na tribunah in enkratnih stadionov, ki so jih večinoma zgradili v času EURA 2004, ki je potekal na Portugalskem), druge pač ne, ker je sila neprijetno gledati mučenje živali in še težje ljudi, ki se ob tem zabavajo!

Kot sem že omenil je država, ki je ravno 5–krat večja od Slovenije, bila središče kolonialnega imperija. To je mogoče čutiti predvsem v Lizboni še danes, saj je tukaj veliko priseljencev iz bivših predvsem afriških kolonij ter iz Kitajske (Macao je bil do 1999 Portugalska kolonija). Tudi to je razlog, da sem kot večina ostalih študentov iz tujine izgledal precej eksotično – kot navaden turist. To samo po sebi ni napačno, je pa sila neprijetno, če te domačini pol leta obravnavajo kot potujočo denarnico.

Če mi dovolite se bom tako kot na začetku še enkrat dotaknil samega programa Erasmus in Evropske unije: Sam program sicer ni slabo zasnovan, kot erasmus študent pa sem spoznal tudi kako učinkoviti so organi Evropske unije pri izvajanju programov. Je že res, da kar je napisano na papirju zveni zelo lepo, ampak naša EU in njeni vrli politiki so kot ponavadi daleč od realnosti. Med samim študijem sem tako kot večina mojih kolegov naltel na prenekateri problemček, ki pa v tuji državi marsikdaj postane velik problem. Ti so bili vedno birokratske narave, kot npr. delovanje institucij na fakulteti gostiteljici, ki je daleč od zelenega; problemi z izplačevanjem štipendij ... te problemčke bi se dalo rešiti z le malo dobre volje birokratov, ki pa jo je tako v Sloveniji, kaj šele na Portugalskem težko zaslediti.

Naj za zaključek še izkoristim priliko in se zahvalim vsem prijateljem in staršem za pomoč in seveda za nepozaben sprejem v matično kolonijo »Boa vindada Portuguesa« (sprejem je bil podoben tistemu antičnemu – z veliko vina in iger). Ja, po skoraj šestih mesecih od doma, okoli 15.000 prevoženih kilometrih, se je bilo kar lepo vrniti v domače gnezdece (pristanek iz Erasmus oblakov na trdna slovenska tla je sicer kar trd). Portugalska in Lizbona sta name naredili sigurno velik pečat. Vsekakor dovolj velik, da se bom v to prekrasno deželo in med zanimive ljudi vsekakor kmalu spet vrnil, seveda to toplo priporočam tudi vsem vam.

• Gašper Krhin

EMIL KOŠAK 1928 – 2008

Po daljši in težki bolezni smo se na ljubljanskih Žalah, dober teden pred praznovanjem 80. rojstnega dne, poslovili od našega sodelavca in kostanjeviškega meščana, Emila Košaka.

Emil Košak je pomembno povezan s Kostanjevico in njenim kulturnim prebujanjem v začetku 50. let. S ponosom je pripovedoval o vlogah, ki so mu bile dodeljene znotraj Kulturnega društva Lojze Košak. Vključil se je v povojno obnovo in življenje v Kostanjevici na Krki, posebej aktiven je bil na kulturnem področju.

Kljub odhodu v Ljubljano je ostal s svojim rodnim krajem povezan in v stikih. Rad se je vračal na otok, rad je zahajal med ljudi, vedno ohranil pokončno držo in bil do vseh prijazen.

Posebej je povezan z Galerijo Božidar Jakac. Že od vsega začetka je, najprej po pogodbi, od leta 1978 pa do upokojitve aprila 1997, kot redno zaposleni sodelavec, vodil številne obiskovalce, ki so prihajali na Forma vivo v Gorjupovo galerijo in Galerijo Božidarja Jakca. Tudi po upokojitvi je še nekaj časa vodil in varoval razstave v Lamutovem likovnem salonu. S ponosom izjemnim občutkom, predvsem pa z ogromnim znanjem je obiskovalcem pričaral kostanjeviške legende, zgodovino, razvoj, popolnoma je oživel, ko je obujal spomine na srečanja z umetniki: Jakcem, Tonetom Kraljem, Goršetom, Boljko in drugimi, ki so povezani z Galerijo Božidarja Jakca in Kostanjevico na Krki. Vedno je imel pripravljen utrinke, iskric in anekdote, ki so popestrile vodenja. Njegova vodenja niso bila naučena, vsako posebej je bilo malce drugačno, prilagojeno skupini in posamezniku. Zavzeto je spremljal obnovo nekdanjega samostanskega kompleksa in nastajanje novih stalnih razstav v obnovljenih prostorih. Galerija, umetnost, zgodovina, literatura, časopisi in križanke, to je bil njegov svet, ki mu je nudil potrditev, samozavest in varnost. Emil ni poznal utrujenosti, z veseljem in odgovornostjo je opravljal svoje delo, vzpodbujal mlajše sodelavce, prenašal izkušnje, znal je svetovati, tudi kakšna kritična misel mu ni bila tuja. Bij je ponosen na delo, ki ga je opravljal, ponosno in stoično pa je prenašal tudi vse težave in neprijetnosti, ki jih je življenje navrglo na njegovo pot.

Zadnja leta je bival v domu starejših občanov v Krškem. Na nek način je ohranjal stike z Galerijo in Kostanjevico na Krki. Zanimalo ga je vse kar se je dogajalo, redno je spremljal vsa dogajanja, se na njih odzival, tudi ko se je oglasila bolezen je imel oporo v svetu umetnosti, informacij, ki mu je bil blizu in si ga ni nikdar pustil vzeti. Spoprijel se je z boleznijo, vendar je bila močnejša od njegovih moči. Le nekaj dni pred 80. rojstnim dnevom se je za vedno poslovil. Radi se ga bomo spominjali, ostal bo z nami, naš Emil.

• Bojan Božič

Devetošolci so na valeti veselo zarezali v torto
Foto: Matej Jordan

Koncert klasične glasbe v cerkvi sv. Jakoba
Foto: Matej Jordan

Pravljična rešetanja za 2 groša fantazije pod grajskimi lipami
Foto: Matej Jordan

Tradicionalno kresovanje na Mohorju ob dnevu državnosti
Foto: Matej Jordan

Jože Marinč je razstavljal v Zagrebu
Foto: Matej Jordan

Veliko dela je bilo potrebno, da je festival Noster Nostrri uspel
Foto: Matej Jordan

Forma viva prvič: Polona Demšar
Foto: Uroš Abram

Forma viva drugič: Klaus Grosskopf
Foto: Uroš Abram

Forma viva tretjič: Samo Škoberne
Foto: Uroš Abram

Mladi upi našega pihalnega orkestra
Foto: Matej Jordan

Kostanjeviška noooooč!!!
Foto: Matej Jordan

Poletna kostanjeviška plaža
Foto: Matej Jordan

Obrtna cona Kostanjevica na Krki
Združitev proizvodnih in obrtnih dejavnosti izven otoka

V okviru izgradnje 6,2 hektarja velike Obrtne cone Kostanjevica na Krki, ki se bo v skladu z zazidalnim načrtom razprostirala severno od otoka oziroma zahodno od obstoječega proizvodnega kompleksa kovinske, predelovalne ter lesne dejavnosti in bencinskega servisa, trenutno potekajo aktivnosti pridobivanja služnostnih pogodb. Potem ko je bil v letu 2006 sprejet zazidalni načrt, je bila v lanskem letu podpisana pogodba za izdelavo projektne dokumentacije za infrastrukturo, natančneje idejnih zasnov, projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja in projekta za izvedbo.

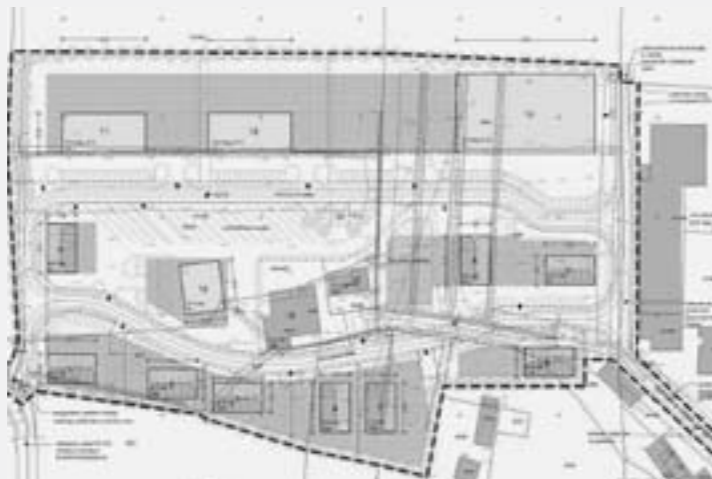
Projektna dokumentacija za infrastrukturo

Septembra lani je bila podpisana pogodba, v skladu s katero smo v Savaprojektu začeli z izdelavo idejne zasnove, projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja in projekta za izvedbo, za objekt Komunalna opremljenost obrtne cone (I. faza – severni del), pri čemer je bil upoštevan odlok o zazidalnem načrtu, objavljen v Uradnem listu 114/2006.

Idejne zasnove smo izdelali na podlagi geodetskega posnetka iz zazidalnega načrta. V času pridobivanja projektnih pogojev smo dobili nov geodetski posnetek (za potrebe izdelave projektne dokumentacije), pri čemer so bila ugotovljena določena neskladja na parcelah na zahodni strani cone, zato je bilo potrebno projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja ustrezno korigirati. Po pridobitvi vseh projektnih pogojev so sledila usklajevanja s soglasodajalci, predvsem s področja oskrbe z vodo oz. zagotavljanja požarne vode in odvajanja meteorne vode z območja urejanja, zaradi česar je bila potrebna dopolnitev projekta (glede na zazidalni načrt). Hkrati je bilo potrebno zaradi novega investitorja izdelati ločen projekt za transformatorsko postajo. Po zaključku projekta za gradbeno dovoljenje se je spremenila tudi zakonodaja, zaradi česar so bile ponovno potrebne spremembe v prostorskem delu dokumentacije. Od konca maja potekajo aktivnosti za pridobivanje služnostnih pogodb, pri čemer se je nekoliko zataknilo predvsem pri pridobivanju služnostnih pogodb za javno cesto, saj lastniki zahtevajo odškodnino, zato se je investitor odločil za izdelavo cenitve parcel.

Združitev dejavnosti izven otoka

Z izgradnjo obrtne cone bodo obrtne in proizvodne dejavnosti zaokrožene izven otoka, sočasno pa bo lokacija v neposredni bližini regionalne ceste Smednik – Kostanjevica na Krki in obvoznice omogočala boljši dostop in nemoteno funkcioniranje cone ter njen nadaljnji razvoj. Območje obrtne cone meji na severu in zahodu na kmetijska zemljišča, na jugu na območje centralnih dejavnosti, v sklopu katerega je gostišče Žolnir, in na vzhodu na proizvodni kompleks. Na območju je načrtovana gradnja nestanovanjskih stavb in večnamenskih objektov za potrebe različnih proizvodnih in obrtnih dejavnosti, zgrajeni pa sta že dve industrijski stavbi (avtomehanična in kleparska delavnica). V II. fazi je načrtovana rekonstrukcija obstoječega križišča pri Žolnirju, iz katerega bo dostop v obrtno cono. Križišče bo urejeno kot nesemaforizirano štirikrako križišče z dodatnimi razvrstilnimi pasovi iz smeri Krškega in Kostanjevice na Krki. V sklopu same cone je načrtovana krožna javna cesta za ureditev dvosmernega prometa ter razširitev javne poti Žolnir – Dornik.

Izsek iz zazidalnega načrta s predvidenimi objekti

Občina Kostanjevica Na Krki objavlja:

JAVNI RAZPIS

o dodeljevanju proračunskih sredstev za ohranjanje in razvoj kmetijstva in podeželja v občini Kostanjevica na Krki za leto 2008

Občina Kostanjevica na Krki razpisuje nepovratna finančna sredstva v skupni višini 17.000 EUR za uresničevanje ciljev ohranjanja in razvoja kmetijstva ter podeželja za leto 2008, ki se dodeljujejo po pravilih o dodeljevanju državnih pomoči v kmetijstvu, skladno z Uredbami evropske komisije.

Vrsta ukrepa:

- 1. Naložbe v kmetijska gospodarstva za primarno proizvodnjo**
- 2. Pomoč za plačilo zavarovalnih premij**

Višina sredstev:

13.500 EUR
3.500 EUR

Pomoč se lahko dodeli samo upravičencem, ki so opredeljeni v okviru posameznega ukrepa, prav tako ne more biti omejena na določene kmetijske proizvode, ne sme se dodeliti podjetju v težavah. Upravičenci do sredstev so mikropodjetja, kmetijska gospodarstva, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo, investirajo na območju občine Kostanjevica na Krki, so vpisani v register kmetijskih gospodarstev in imajo v lasti oziroma v zakupu najmanj 1 ha primerljivih kmetijskih površin, ki ležijo na območju občine Kostanjevica na Krki. Če se upravičenec v skladu s predpisi o javnih naročilih šteje za naročnika, mora predložiti dokazilo, da je bil postopek izbire dobavitelja izveden v skladu z zakonom o javnih naročilih. Mala in srednje velika podjetja ne smejo uporabljati naložbe v nasprotju z namenom dodelitve sredstev, prav tako niso do sredstev upravičena tista podjetja, ki so javna sredstva RS ali EUR že prejela. Upravičenec, ki pridobi pomoč iz tega javnega razpisa, mora voditi predpisano dokumentacijo, ki je določena z javnim razpisom in pogodbo o dodelitvi sredstev in jo mora hraniti še najmanj 5 let po zadnjem izplačilu sredstev. Če je upravičenec majhno ali srednje veliko podjetje (samostojni podjetnik posameznik ali pravna oseba), mora predložiti potrdilo, da je registriran za opravljanje kmetijske dejavnosti, ki je predmet podpore. Upravičencu se ne dodelijo sredstva za: plačilo davkov, taks, prispevkov, stroškov poslovanja, bančnih stroškov in garancij, stroškov zavarovanj, stroškov za refinanciranje obresti, investicij v prostore v zasebno rabo kmetijskih gospodarstev in naložbe izven območja občine. Prav tako je potrebno predložiti izjavo o prejetih sredstvih oziroma izjavo, da niste prejeli sredstev za isti namen iz drugih javnih sredstev (državnih ali EUR).

Vloge bodo obravnavane tudi na podlagi dodatnih pogojev in meril, ki so navedeni pri posameznih ukrepih v poglavju javnega razpisa.

Vloge morajo biti oddane najkasneje do ponedeljka, 8. 9. 2008, na naslov:

Občina Kostanjevica na Krki, Ljubljanska cesta 7, 8311 Kostanjevica na Krki.

Pisne vloge morajo biti poslani v zaprtih ovojnica ali oddane v sprejemno pisarno Občine Kostanjevica na Krki ter opremljene z naslovom pošiljatelja in označene, kot je navedeno v razpisni dokumentaciji.

Vloge bo obravnavala strokovna komisija, ki jo imenuje župan Občine Kostanjevica na Krki. Vse pravočasne in popolne vloge bodo ocenjene na podlagi meril, ki so sestavni del razpisa. Odpiranje vlog bo strokovna komisija opravila po končanju javnega razpisa. Odpiranje vlog ne bo javno. Občinska uprava bo po odpiranju vlog vzorčno preverila resničnost podatkov na terenu. V primeru ugotovljenih neresničnih podatkov upravičencu za določen namen ne bodo odobrena sredstva ter bo izgubil pravico do uveljavljanja proračunskih sredstev za naslednjih pet let.

Razpisna dokumentacija bo do izteka prijavnega roka dosegljiva na začasni spletni strani Občine Kostanjevica na Krki www.kostanjevica.si, ali jo v tem roku zainteresirani lahko dvignejo v času uradnih dni na Občini Kostanjevica na Krki, Ljubljanska cesta 7, 8311 Kostanjevica na Krki. Dodatne informacije posreduje Karla Gašpar, tel. (08) 20-50-618, e-pošta: karla.gaspar@kostanjevica.si, v času uradnih dni, od 8.00 do 10.00 ure.

JAVNI RAZPIS o dodeljevanju proračunskih sredstev za sofinanciranje turističnih prireditev v občini Kostanjevica na Krki za leto 2008

Občina Kostanjevica na Krki razpisuje nepovratna finančna sredstva v skupni višini 3.000 EUR za sofinanciranje izvedenih turističnih in drugih prireditev, katerih cilj je povečanje turističnega obiska v občini Kostanjevica na Krki in promocija kraja ter vplivajo na turistični razvoj, večjo prepoznavnost celotne občine in so se izvajale v razpisnem obdobju, to je **od 16. 7. 2007 do 15. 7. 2008.**

Upravičenci od sredstev tega razpisa so društva, ki so registrirana za opravljanje dejavnosti na področju turizma in izpolnjujejo naslednje pogoje:

- imajo sedež v občini Kostanjevica na Krki,
- so registrirana in poslujejo v skladu z Zakonom o društvih,
- imajo zagotovljene materialne, prostorske, kadrovske in organizacijske pogoje za realizacijo aktivnosti na področju turizma,
- imajo urejeno evidenco o članstvu, plačano članarino in ostalo dokumentacijo, kot jo določa zakonodaja,
- izvajajo organizirano redno dejavnost s ciljem pospeševanja razvoja turizma na območju celotne občine,
- opravljajo dejavnost na neprofitni osnovi,
- so organizatorji prireditve, ki je predmet prijave na ta razpis.

Na javnem razpisu bodo upoštevane turistične in druge prireditve v občini Kostanjevica na Krki, katerih cilj je povečanje turističnega obiska v občini in so bile izvedene v razpisnem roku ter izpolnjujejo vsaj enega od navedenih pogojev:

- pomenijo obogatitev celovite turistične ponudbe občine in niso samo lokalnega pomena,
- vplivajo na turistični razvoj in večjo prepoznavnost celotne občine oz. regije,
- so sestavni del letnega koledarja prireditev in je javnost z njimi vnaprej seznanjena v publikacijah,
- so tradicionalne prireditve,
- ohranjajo in promovirajo kulturno dediščino ter ljudske običaje,
- so okolju prijazne in poudarjajo kulturno identiteto občine,
- pomenijo oživitev mestnih jeder.

Na razpisu bodo upoštevane tudi predstavitve in nastopi v sklopu drugih prireditev (npr. folklorni nastopi, razstave domačih in umetnih obrti, razstave kulinarike, itd.), ki vplivajo na turistični razvoj in promocijo krajev v občini Kostanjevica na Krki.

Do sredstev iz tega razpisa niso upravičene naslednje prireditve:

- veselice in podobne zabavne prireditve za pospeševanje lokalne gostinske prodaje,
- prireditve in sejmi lokalnega pomena.

Občina Kostanjevica na Krki bo sofinancirala prireditve največ do 40 % celotne vrednosti prireditve na osnovi dokazil o izvedenih delih.

Do sredstev iz tega razpisa niso upravičeni tisti predlagatelji vlog, ki prijavljajo prireditve, ki so več kot 50 % sofinancirane iz drugih virov občinskega proračuna.

Vloge morajo biti oddane najkasneje do ponedeljka, 15. 9. 2008, na naslov:

Občina Kostanjevica na Krki, Ljubljanska cesta 7, 8311 Kostanjevica na Krki.

Pisne vloge morajo biti poslane v zaprtih ovojnica ali oddane v sprejemno pisarno Občine Kostanjevica na Krki ter opremljene z naslovom pošiljatelja in označene, kot je navedeno v razpisni dokumentaciji. Vloge bo obravnavala strokovna komisija, ki jo imenuje župan Občine Kostanjevica na Krki. Odpiranje vlog bo strokovna komisija opravila po končanju javnega razpisa. Odpiranje vlog ne bo javno.

Razpisna dokumentacija bo do izteka prijavnega roka dosegljiva na začasni spletni strani Občine Kostanjevica na Krki www.kostanjevica.si, ali jo v tem roku zainteresirani lahko dvignejo v času uradnih dni na Občini Kostanjevica na Krki, Ljubljanska cesta 7, 8311 Kostanjevica na Krki. Dodatne informacije posreduje Karla Gašpar, tel. (08) 20–50–618, e–pošta: karla.gaspar@kostanjevica.si, v času uradnih ur.

Cene programov v Vrtcu pri OŠ Jožeta Gorjupa za šolsko leto 2008/2009

Občinski svet Občine Kostanjevica na Krki je na svoji 19. redni seji dne 3. 7. 2008 sprejel sklep o določitvi cene programov v Vrtcu pri OŠ Jožeta Gorjupa.

Cene programov vrtca znašajo od 1. 9. 2008 dalje:

<i>Starostna skupina otrok</i>	<i>Cena programa</i>
1–3 leta	472,15 EUR
3–4 leta	366,52 EUR
4–6 leta	336,91 EUR

Višina plačila staršev se določi na podlagi Pravilnika o plačilih staršev za program v vrtcih (Ur.l. RS, št. 129/06) in Pravilnika o metodologiji za oblikovanje cen programov v vrtcih, ki izvajajo javno službo (Ur.l. RS, št. 97/03, 77/05 in 120/05).

Prav tako lahko vrtec staršem za zamudno uro, ko ob zaključku poslovnega časa vrtca ne pridejo po svojega otroka, zaračunajo 4,17 EUR za vsako začeto uro.

Kot veste bo z novelo Pravilnika o plačilih staršev za programe v vrtcih uveljavljena novost, ki je povezana z uveljavitvijo pravice staršev, ki imajo v vrtec hkrati vključena najmanj dva otroka in sicer bodo starši za starejšega otroka plačevali za en razred nižjo ceno, za mlajše otroke pa so plačila oproščeni.

Starši, ki že imajo vključene otroke v vrtec, bodo avtomatično upravičeni do brezplačnega vrtca na podlagi že izdanih odločb. Te odločbe bo občina posredovala Ministrstvu za šolstvo in šport. Starši, ki imajo starejšega otroka že vključenega v vrtec in bodo s 1. septembrom 2008 oziroma kasneje v vrtec vključili še mlajšega otroka, bodo vložili vlogo za oprostitev plačila, ki bo priloga novele Pravilnika in bo dostopna staršem, občinam in vrtcem na spletni strani Ministrstva za šolstvo in šport in na državnem portalu E–uprava. Starši, ki bodo otroka vključili s 1. septembrom 2008, morajo vlogo za oprostitev oddati najkasneje do 31. avgusta 2008. Staršem, ki vloge ne bodo oddali, pravica do brezplačnega vrtca ne bo priznana.

- *Priprava: Anita Krajnc, Višja svetovalka za družbene dejavnosti*

OBJAVLJENI ČLANKI – JUNIJ IN JULIJ 2008

O Kostanjevici pišejo tudi v drugih časopisih. Članke v knjižnici sproti kopiramo, obiskovalci si zadnje lahko ogledajo na oglasni deski. Vse članke hranimo v posebni zbirni mapi, kjer so za branje na voljo vsem. Pregled člankov bomo redno objavljali tudi v Kostanjeviških novicah.

Objavljeni članki – junij 2008

Beg pred negotovostjo – Lipa Kostanjevica	Dolenjski list	05/06/2008	str. 12
Kostanjevica na pogajanja z zunanjo pomočjo	Dolenjski list	05/06/2008	str. 11
Podžupanje – foto	Dolenjski list	12/06/2008	str. 34
V maju gibanje in zastava – OŠ Jožeta Gorjupa	Dolenjski list	12/06/2008	str. 11
Ko govorijo o Krškem je burno – 29. seja sveta Občine	Posavski obzornik	12/06/2008	str. 4
Interpretacije prehodov – razstava Vrata	Dnevnik	16/06/2008	str. 15
Kratka, a zahtevna cesta – gradnja Gorjanske ceste	Dolenjski list	19/06/2008	str. 2
Neja in tiskarski škrat – lutkovna predstava	Dolenjski list	19/06/2008	str. 18
Sakralni značaj del v okolju samostanske cerkve, Sandi Červek	Delo	24/06/2008	str. 15
Subverzni momenti materialnega – Iztok Maroh	Delo	24/06/2008	str. 15
Začetki umetniške grafike na Slovenskem	Posavski obzornik	26/06/2008	str. 14
Nova predstava kostanjeviških lutkarjev	Posavski obzornik	26/06/2008	str. 14
Marinč razstavlja v Zagrebu	Posavski obzornik	26/06/2008	str. 20
Dobrodelni kolesarski maraton	Dolenjski list	26/06/2008	str. 11
Začetki slovenske grafike	Dolenjski list	26/06/2008	str. 18

Objavljeni članki – julij 2008

Večer v znamenju glasbe – dan državnosti	Dolenjski list	03/07/2008	str. 11
Obnovljen spomenik talcev	Posavski obzornik	10/07/2008	str. 9
Koncert ob dnevu državnosti	Posavski obzornik	10/07/2008	str. 9
Ustvarjali ob zgodbah	Posavski obzornik	10/07/2008	str. 15
Na obzorju kostanjeviške toplice?	Dolenjski list	10/07/2008	str. 11
Deset let obujene Forma vive	Dolenjski list	10/07/2008	str. 14
Kiparska poletna delavnica	Dolenjski list	10/07/2008	str. 14
Sporočilnost kamna in svinca – razstava Milatović	Dolenjski list	10/07/2008	str. 14
Kostanjevičani nestrpno čakajo na dokončanje obvoznice	Dnevnik	11/07/2008	str. 11
Kranjska čebela leti v Kambodžo	Jana	15/07/2008	str. 21
Trije kiparji v Kostanjevici	Delo	16/07/2008	str. 15
Prijateljstvo – Jožefa Klepac	Dolenjski list	17/07/2008	str. 30
Kambič padel zaradi izdaje	Dolenjski list	17/07/2008	str. 11
Most na kostanjeviški obvoznici	Dolenjski list	17/07/2008	str. 11
Zdaj tudi pravi pločnik	Dolenjski list	17/07/2008	str. 11
Okolje kot ustvarjeno za ustvarjanje – Forma viva	Dolenjski list	17/07/2008	str. 14
Iz hrasta nastaja kostanj	Slovenske novice	17/07/2008	str. 12
Forma viva oživljena	Nedelo	20/07/2008	str. 8
Forma viva	Ona	22/07/2008	str. 46
Zemljine obline, človekova majhnost	Slovenske novice	22/07/2008	str. 5
Motorna žaga v drobnih rokah – Forma viva	Dnevnik	23/07/2008	str. 15
K izviru pridejo skavti	Dolenjski list	24/07/2008	str. 11
Kostanjeviška noč – uspešna po preverjeni formuli	Posavski obzornik	24/07/2008	str. 13
Zadnja mlinarica na Gorjancih	Slovenske novice	26/07/2008	str. 12
Kostanjevico imajo radi vsi po svoje	Dolenjski list	31/07/2008	str. 11
Skrivnosti dolenskih Benetk	Svet & ljudje	julij– avgust	str. 14

Ničesar tu ne bodo vzela leta,
ker nič ni trdnejše kot bolečina
prestanega ponižanja,
ki v sina prelije z grenko se krvjo očeta.
(A. Gradnik)

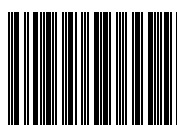
VSEM
OBČANKAM IN OBČANOM
ČESTITAMO OB
OBČINSKEM PRAZNIKU

ŽUPAN MOJMIR PUSTOSLEMŠEK
S SODELAVCI

KOLENDAR PRIREDITEV

DATUM	DOGODEK	KRAJ	PRIREDITELJ
14. 8. 08	Otvoritev Gorjanske ceste	Križišče pred OŠ	Občina Kostanjevica na Krki
15. 8. 08	Skoki v vodo	Kopališče gostilne Štraus	
16. 8. 08	Tekmovanje rogistov	Gospodarsko dvorišče Galerije Božidar Jakac	
16. 8. 08	Občinski praznik		Občina Kostanjevica na Krki
17. 8. 08	Cvičkova pot	Parkirišče GBJ	PD Polom
17. 8. 08	6. kolesarski maraton po deželi cvička	Galerija Božidar Jakac	RKD Krško
22. 8. 08	Odkritje spominske plošče na Jevnikovi hiši	Ljubljanska 5	
23. 8. 08	Razvitje prapora Gorjanske konjenice	Dvorišče Lamutovega likovnega salona	
23. 8. 08	Turnir v malem nogometu za pokal občine Kostanjevica na Krki	Igrišče pri OŠ	šD Kostanjevica na Krki
24. 8. 08	Triglav		PD Polom
5. 9. 08	Karel Plemenitaš	Lapidarij	Galerija Božidar Jakac
6. 9. 08	Vinodolski (HR)		PD Polom
9. 9. 08	23. kostanjeviški tek ob Krki	OŠ Jožeta Gorjupa	šD Kostanjevica na Krki
19. 9. 08	Robert Šimrak	Samostanska cerkev	Galerija Božidar Jakac
21. 9. 08	Kvartna nedelja	Romarska cerkev Marije matere dobrega sveta	Župnija sv. Jakoba
27. 9. 08	Tinjan, Socerb, Ankaran		PD Polom
	Boštjan Pucelj	Lamutov likovni salon	Galerija Božidar Jakac
4. 10. 08	Srečanje občanov in borcev na Oštrcu	Spomenik NOB	Združenje borcev za vrednote NOB
18. 10. 08	Komemoracija	Spomenik na Malencah	Združenje borcev za vrednote NOB
19. 10. 08	Kostanjev piknik		PD Polom
21. 10. 08	Jesen na ta malem plac	Oražnov trg	Turistično društvo Kostanjevica na Krki

1854-9284

KOSTANJEVIŠKE NOVICE, izdaja občina Kostanjevica na Krki, Ljubljanska cesta 7, 8311 Kostanjevica na Krki, e-mail: kostanjeviske.novice@gmail.com

Urednik: Goran Milovanović, uredniški odbor: Marjana Krhin, Alenka Žugič Jakovina, Matic Skušek, Alja Pincolič, Matej Jordan

Lektoriranje: Jakob Gašpir, oblikovanje in ilustracije: Janja Grubar, prelom: Studio 300, tisk: Utrip Brežice

Naklada 1000 izvodov

ISSN 1854-9284